

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Naša božična beseda

Tudi mi, člani Jugoslovanske strokovne zveze, bomo praznovali lepe božične praznike. Naše viničarske koče, rudarske kolonije, družine naših tekstilcev, papirničarjev, lesnih delavcev in vseh drugih sicer ne bodo obložene z bogatimi jedili, ne z razkošnimi drevesčki in darili, naša stanovanja ne bodo razsvetljena z lestenci, polnimi električnih žarnic. Skromno bo praznovanje naših božičnih dni. Vsi, prav vsi bomo prišli trudni od dela v popoldanskih ali pa celo v večernih urah. Toda jaslice v kotu, katere bodo otroci postavili v času našega dela za vsakdanji kruh, prižgana lučka ob njih bo ob vstopu v domače stanovanje presunila našo notranjost in nam vtisnila v dušo globok vtis božiča. V tem trenutku bodo pozabljene vse težkoče dneva in življenja. Z lepimi božičnimi navadami, s kropljenjem po stanovanju, vonj kadila in skupna večerna molitev — s tem bomo pričeli praznovanje božičnega večera, najlepšega v letu.

O, koliko vsebine ima ta sveti večer za nas! Kdo občuti bolj božično skrivnost Kristusovega rojstva, kot preprost delavec, človek, ki si s trdom služi svoj vsakdanji kruh? Ob vsej skromnosti praznovanja pa tako duševno bogastvo! Bogastvo, ki ga ne čuti prav nihče drug v toliki meri. Saj v božični skrivnosti čutimo dih svojega lastnega dostojanstva in neizmerno ljubezen, ki jo vse leto zastonj iščemo med ljudmi. In božič je res praznik vseh zatiranih in razžaljenih, vseh izkoriščanih in zapostavljenih. Vsem tem govori božič o neskončni ljubezni in pravici, vsem tem govori, da smo vsi, tudi najrevnejši, prav tako ljudje kot vsi drugi, prav tako, kot tisti, ki ta večer praznujejo v največjem razkošju. Vsem delavcem govori božič o človeškem dostojanstvu, o njihovi pravici na zemlji in po smrti.

Vse velike krivice, ki jih danes prestaja ubogi trpin, to so udarci, ki mu jih prizadevajo le ljudje. To ni božja volja, ampak le volja ljudi, oziroma sad tistih človeških slabosti, ki so svet že pritirale pred 1938 leti na rob propada. Prav tiste človeške slabosti, zaradi katerih je Bog poslal na sveti večer svojega edinega Sina, da človeštvo reši propada. Prav proti tem človeškim slabostim se je na sveti večer rojeni Kristus boril vse življenje. In prav te človeške slabosti so Kristusa pribile na križ, in že so hotele praznovati svoje zmago. Toda zmotile so se. Tretji dan

je zopet vstal iz groba in s tem končno veljavno kronal zmago človeškega dostojanstva in njegove pravice, zmago večno veljavne ideje nad svetom.

V zmagovalstvu pravice nad krivico, v znamenju največje božje ljubezni za človeštvo je vsa skrivnost našega božiča. Komu bi ob tem spoznanju ne vztrepotalo srce. Kdo izmed naših vrst ne bi ob tej misli lepih božičnih praznikov ponosno ne dvignil glave in včrpal vso veliko božično skrivnost v svojo dušo.

Ta božična skrivnost pa nas tudi utrjuje v naši miselnosti in krepi k novemu, vztrajnemu in doslednemu delu za večnoveljavne pravice prav vseh, ki si z delom svojih rok služijo vsakdanji kruh.

Vemo, da Kristus ni bil brez nasprotnikov. Čeprav so se okrog njega zbirali tisoči in tisoči, vendar so drugi, ki so se ob njem bali za svoje lastne koristi, delali proti njemu in mu nasprotovali. Neusmiljeno je Kristus šibal farizeje, ki so hoteli služiti dvema gospodoma, z bičem je izganjal špekulante iz templja, pridigal in govoril ne glede na to kdo ga poslušal. Pred oblastniki je prav tako govoril kot pred preprostim ljudstvom, kajti resnica je le ena in pravica je le ena.

Prav tako Kristusovi apostoli, njegovi nasledniki. Ali niso bili naravnost junaški v svoji doslednosti. Niso se bali ne kamenja, ne meča, ne križa... In ravno to njihovo junaštvo, njihovo trpljenje in

smrt je bilo seme rasti Kristusove ideje in njegove cerkve.

In danes? Vsakdanje naše življenje nam znova in znova dokazuje kaj je svet, njegova pravica in ljubezen? O kako daleč je Kristusuva ljubezen in pravica v današnjih časih. Težka je borba za večnostno pravico človeškega dostojanstva. Težka je borba za Kristusuva načela v vsakdanjem gospodarskem, zasebnem in javnem življenju. Toda lahka je za tistega, ki pozna vso vrednost te velike borbe, lahka za tistega, ki vrednost tega silnega boja gleda iz vesele skrivnosti božičnega večera. O kako malenkostna izgledajo iz tega vidika vsa nasprotovanja

Ne, in sicer zato ne, ker je denar, dobiček, osebno lagodje njegov bog in je daleč od pravega večnega Boga in daleč od prave resnice in pravice. In ker nas ne razume, nam nasprotuje. In čim močnejše je naše delo, tem večje je nasprotovanje.

Verujemo z vso dušo v božično skrivnost, verujemo v večno ljubezen in Pravico. Zato se nasprotovanj v najrazličnejših oblikah ne bojimo. Z globoko vero v srcu ne bomo praznovali božičnih praznikov samo en ali dva dni, ampak bo praznovanje božičnih praznikov v naših dušah trajno. Kajti z božično skrivnostjo v srcu se bomo borili, da ideja božične noči prešine sleherno delavsko srce. Ko bo delavec spoznal in doživel vso globoko skrivnost božične noči v svojem srcu, bo videl v Kristusu svojega največjega prijatelja, s katerim se bo skupno boril za svoje človeške pravice do vsakdanjega kruha in svojega dostojanstva.

Taka borba je dandanes nujno potrebna. Borba zavednih, idealnih, vztrajnih in požrtvovalnih delavcev, ki v najhujšem ne bodo klonili. Naj nas nasprotniki psujejo s kakršnimi koli izrazi hočejo, naše delo bo šlo naprej, k novim uspehom in zmagam za tistega, ki željno čaka samo pravice, sadu velike božične noči.

Božično Dete pa prosimo, naj nam da potrebno vztrajnost in moč, da bomo v težkih časih lahko vztrajali in peljali slovenskega delavca v lepše čase, v katerih se bo vsak izmed nas v resnici čutil človeka kit ga je ustvaril Bog,

DETETU PESEM OČE BREZPOSELNI POJE

Vržen iz družbe na prazno sem cesto:
kakor stroj sem obrabil se ves v tovarni.
Star in bolan se naslanjal otrok sem na vero,
da dobri ljudje so v življenju tovariši bili,
da zvesti v trpljenju so z mano trpeli,
da niso mi delavcu zlo privoščili.
A varanje kruto boli:
varanje najbolj sovražim iz duše.
S sveto obljubo so vrgli me starca na cesto.
Vse so mi ude upognili,
hrbet z bremenom ukrivili.
Vse so mi nade najboljše zlomili
in bolnega mene so v svet napodili.

Dajal moči sem kot mati prsi otroku.
Živel za druge sem svoje mladostno trpljenje.
Z upom, da vrnjeno bo mi nekoč po naporu.
Zdržal najtežje sem, hranil do konca družino.
Zdaj pa je mimo
vsa svetlost bodočnosti moje.
Vržen iz družbe sem v mrtvo brezdelje.
Nemo postalo je upanje moje in moje veselje.

Vržen iz družbe na prazno sem cesto:
Pesem milijonov moram oče brezposelni peti.
Deco s tolažbami,
ženo z obljubami moram živeti.
Črna krivičnost počasi se
v vrstah sto in stoterih maščuje.
Le Bog je v nebesih, ki zlasti
bogatih kaznuje.
Hvalil Njega bom, pel Njemu
hvalnico sveto.
Za novo pravičnost hvalnico novo
nikdar še zapeto.

LOJZE JOŽE ZABKAR.

Čudež svete noči

Materam beseda tolažbe

Tiha noč nad Betlehemom.

Marija in Jožef sta zastoj iskala prenočišča v mestu pri ljudeh. Revno predmestje ju je sprejelo v svojo sredo z odprtimi rokami, z odprtimi durmi. Potrta in sklonjena stopata počasi in iščeta ozka vrata v tesno duplino — zatočišče za tovrno živino potujočih karavan, ki je morala ostati zunaj mestnih vrat.

Mrz in umazanost sta napolnjevala živinski hlev. In vendar si je neskončno bogati in ljubezni polni Bog izbral to zapuščeno samoto za svoj rojstni dom in skromne kame-nite jasli za svojo zibelko.

Kakor čudež se nam zdi to ponižanje in komaj verjamemo besedam sv. pisma, da Ga je Marija položila v jaslice. K navadnim živalim, kakor da bi bil njim dan za hrano!

Trda slama je bila blazina v Njegovi zibelki — jaslicah. Zavrženi izjedki krme, ki jih je v jaslih pustila živina. In sitni mrčes, ki ga je bilo polno v brlogu, je nadlegoval božje Dete, ker je začutil toploto malega telesca, ki si ni moglo nič pomagati.

Kako je v duši bolelo božjo Mater, ko je postiljala svojemu prvorojencu Otroku v mrzli, kameniti duplini sredi mrzlega hlevca! Nenehoma se je trudila, ga odevala in zavijala, naganjala ostudni mrčes in v duši ji je zorela tiha misel: rodila je svetu Odrešenika. In ta zavest ji je lajšala vse težko in mrzlo in grenko mlade revne matere.

Še danes so matere, ki postiljajo svojim novorojencem na revni posteljici in v skromni zibelki in toplo jim je ob spominu na božjo Mater, ki je bila še bolj revna! Koliko pa je bilo mater, ki so v oni sveti noči postlale svojim novorojencem tople in mehke postelje in zibelke in niso vedele, da je v isti noči bil tako revno rojen najvišji Gospod, Kralj kraljev.

Tudi danes je mnogo mater, ki ne vedo, da so matere še v barakah, ki prvorojencem postiljajo na umazanih ležiščih prvo zibelko!

Mati božja je bila tako revna tisto noč in vendar tako srečna! Nasmejnili so ji je v skrb in zamišljenost božje Dete in na vse težko in grenko in mrzlo je pozabila.

Tesno je prižela na srce svojega Otroka in ga je grela s svojim dihom.

O, da bi se vsem nasmejnili v plenice zavito božje Dete, vsem revnim materam nocoj na sveti večer, tako toplo, da bi vsa mrzla srca ogrelo v svoji vseodpuščajoči ljubezni!

Da bi bile vse naše roke tako čiste in nedolžne, da bi jih božje Dete ne odvrnilo, da bi Mu bila vsa naša srca tako topla zibelka, da bi lahko mirno in brez skrbi božja Mati položila svoje Dete vanjo!

Medla lučka se je razlivala iz Jožefove svetilke in nemo so lizali dolgi prameni mrzlo temoto. Začudeno so strmele živali v Deteta, ki je stezalo svoje drobne ročice k Materi v prvem hrepenenju po zemeljski hrani.

Medla Jožefova luč je silila skozi ozko odprtino in skozi široke špranje v temno praznino okoli betlehemske votline. Kakor večna lučka pred tabernakljem skozi medla prosojna okna v skromni borski cerkvi.

Mrzla noč je bila nad Betlehe-

mom. Ne samo mrzlost duš, ki so tako daleč proč sanjale o oni betlehemske noči, tudi narava sama ga je sprejela hladno, skopo.

Kakor betlehemske prebivalci, tako je bil tudi zrak do Njega neusmiljen in trd in tuje prazen. Zimsko hladna noč je silila od vseh strani v hlevček in materinska ljubezen in toplota je ni vse ubranila. Zeblo Ga je na slami, Njega, ki je prinesel nam ogenj največje ljubezni!

Tako mrzli in prazni in vsakdanji, tuji so naši dnevi. Tuje in mrzle so naše duše. Temne in mrzle in Bogu tuje je prišlo Dete iskat na zemljo. Izgubljene ovce! Da bo prinesel revnim blagovest, da bo zatirane spustil v prostost, da bo bolne, slepe in hrome ozdravil, mrtve k življenju obudil, da bo vsem oznanil leto božjega usmiljenja, je prišel Bog na zemljo na sveti večer.

Tudi nam, ki prezebamo po lese-nih hišah, barakah in ozkih in mrzlih prostorih čakamo usmiljenja, je prinesel veselo oznanilo, da smo

vsi božji otroci, bratje in sestre med seboj, da smo vsi eno, vsi člani ene družine, udje Njegovega skrivnostnega telesa. Tudi ta blagovest je božični čudež, ki tako mehko in toplo udarja ob dušo, ko klečimo ob jaslicah in strmimo v nepojmljivo skrivnost božjega usmiljenja!

Svesti si te velike resnice se vsi veselimo te presrečne božične blagovesti in bodimo vsi veseli in dobre volje. Bodimo si resnično med seboj bratje in sestre! Saj je prišel med nas sam Kristus, ki nam je prinesel svoj mir in blagoslov!

Drug drugemu si želimo vse, kar si morejo želeli samo sestre in bratje iste družine med seboj, za ta sveti božični praznik.

Vsi, ki smo dobre volje, pa čeprav smo revni in ubogi, poklekni-mo pred jaslice in darujmo božjemu Detetu od svoje revščine svoje največje bogastvo — svoja nedolžna, čista, ljubezni polna srca in božja Dobrota nas bo za naša darila bogato in nebeško nagradila!

L. J. Ž.

Revnih sveti večer

Po cerkvah mogočno zvonovi božični k polnočnici vabijo vernike božje. Glasno zvonjenje v predmestju se proži, z ljudstvom v barakah joka in toži.

Nemo korak se koraku umika v snegu; na novo zapada globoke stopinje. K Detetu gredo s cerkve po cestah in potih. Doma tudi mi ne ostanemo ubogi in revni.

Nekdaj je bilo v dušah naših topló. Tudi nam se smehljalo nekdanje božično nebó. Še nocoj da bi sami v barakah ostali, in sami na Deteta da doma bi čakali?

Nimamo čevljev, da noge bi bose obuli. Nimamo sukenj, da sebe bi vanje zavili. Stiskamo revni doma se v cunje pred zimo, in ni ga, ki s toplo pomočjo prišel bi mimo! Strgani, revni k polnočnici vendar hitimo. Duše so naše žejne ljubezni božične postale. Tiho zamišljene iščejo vase nedolžne. Morda bo čudež, morda naključje slučajno? Vera gori v nas kot plamen in čaka na uslišanje tajno.

Mi iz predmestja sami smo ostali brez luči? Vsem jo je Dete na zemljo v noči božični prineslo. In Luči, Luči tople za nas ne bi bilo? Krivično preveč nas življenje bi užalostilo. Tiho, tiho se sklanjajo sveče iz strehe lesene. Rastejo, padajo, v duše nam silijo mrzle ledene. Lučka iz ceste lomi v kristalnih se svetlih in zlatih. O, kako polna nam duša je misli in upanj bogatih!

V mirnost noči se je božja bližina nad mestom sklonila. V cerkvah vseh Dete v daritvi na oltar je stopilo. Z verniki vsemi iz rok se je mašnikov tesno združilo, ko strežnik odzvonil glasno je za sveto obhajilo.

Prišel na zemljo je Jožef z Marijo in Detetom božjim. Tiho šel mimo barak je v revnem predmestju. K vsem je potrkal, da Jezusa vsi bi sprejeli, da mrzli ob Njem bi se v topli ljubezni ogreli!

Duri in okna tisoči Kralju miru so široko odprli, kot nekdanji pastirci so v Dete se nemo zazrli. K njim je v revščino prišel Bogati in Sveti! Vsi so ga mogli kot revni pastirci medse sprejeti.

Mir se naselil je z Detetom božjim v tiste domove. Jezus ostal je med njimi v ljubezni nocojšnji. Vračajo vsi se, revni, bogati od maše polnočne domov. Srečen je v miru božičnem revnih spet sleherni krov.

L. J. Ž.

Blagoslovljene božične

praznike vošči vsem dopisnikom, naročnikom in prijateljem Uredništvo in uprava „Delavske pravice“

Jože Gostinčar:

Jaslice in čast dela

V stari poganski dobi je bilo delo za človeka nečastno. Ker pa človeška družba brez dela ne more obstajati, še manj pa napredovati, je samo ob sebi umevno, da so mogočniki uvedli in uveljavili suženjstvo, v katero so vpregli ogromno po njih mnenju manj vrednega siromašnega ljudstva, katerega so smatrali za napol živino. Poganstvo ni vedelo, da so na svetu vsi ljudje bratje in tudi na splošnega spoštovanja. Še manj pa so poznali ljubezen do ljudi. Iz te nevednosti se je rodilo po sebičnosti v človeku zlo, ki ga še do danes niso mogli iztebiti; niti krščanske moralne sile. Poganski domišljavci, ki so se čutili neke nadljudi, so že iz svojega pogrešnega ponosa zaničevali siromake oziroma siromašne kaste (razrede) ljudi, ki so bili prisiljeni opravljati navadna dela. Celotodijar Platon se ni mogel povzpeti iz te mlakuže. On

ni mogel priti preko misli, da so sužnji potrebni, ker se delo samo noče vršiti. Blagostanja in svobode ni brez suženjev, ki opravljajo za to potrebna dela. Seveda za delovne ljudi ni potrebno ne blagostanje in ne svoboda.

Po vsem tem poniževanju in mukah ljudi dela se je pa prikazala nad betlehemske hlevce svetla zvezda ter naznanila tamošnjim pastirjem in vsem ljudem, da se je v tej revni štalci rodil Kralj, ki bo rešil ljudstvo posledic prestopkov Adama in Eve in z ljubeznijo odpravil tudi posvetno suženjstvo. In glejmo: Luč iz betlehemskega hlevca je zasijala po širni zemlji vsem narodom! Povsod je svetila z ljubeznijo do Boga in človeka ter povzročila spremembo mišljenja pri vseh, ki so bili dobre volje.

Rodil se je človek-Bog, stvarnik vsega stvarstva, torej mogočen, svet in bogat. Toda vsemogočni Rojenček si je izbral za svoje prvo bivališče na zemlji borni hlevček, kjer Ga je Njegova mati položila v jasli na slamo med živali. S tem je Odrešenik pokazal mogočnim bogatašem vseh časov, da ne delajo prav in ne po božjih zapovedih, če prezirajo in izrabljajo in zlorabljajo siromake za svoje sebične namene. Da se je Kristus rodil v revnem hlevcu, ni bilo ponižanje, temveč zgled ljudstvom, da spoštujejo svoje revnejše brate in jih v revščini ne zatirajo in omalovažujejo. Kristusovo rojstvo v hlevcu je jasen protest največjega Gospodarja proti izrabljanju ljudi za sebične osebne namene. Betlehemske hlevce je razbil večno suženjstvo vseh ljudi in pozemeljsko suženjstvo siromakov. To je živ in strašen opomin mogočnikom tega sveta, da po božji volji ne trpe družabnega reda, v katerem bi ne bil vsak človek po svojem delu in trudu preskrbljen za svoje življenje z vsem, kar potrebuje.

Delo človeka je njegova lastnina, katere gospodar je po naravi lastninske pravice on sam, ker mu služi za pridobivanje vseh življenjskih potrebščin. Človeški rod se je tako pomnožil, da ne more imeti vsakdo za sebe toliko materialne lastnine, kolikor je potrebuje za življenje. Zato je pa dovolj delavnih ljudi, ki si morajo z delom pri drugih ljudeh ali pa v delavnicah in tovarnah služiti kruh. Delo je lastnina delovnega človeka, ki mu nado-mešča snovno ali materialno lastnino. Delo je pa tudi posvečeno po Odrešeniku samem, ker si je izbral na zemlji za svoj stan delavski stan in je vršil tudi osebno delo. S tem je pa delo posvečeno in visoko povzdignjeno.

Iz betlehemskega hlevca je torej zasvetila luč vzvišenosti in veljave dela, ki naj bi omilila nalogo, dano Adamu, da bo moral v potu svojega obraza jesti svoj kruh. S tem seveda ni rečeno, da je človeški rod na zemlji rešen trpljenja, ki ga povzroča delo, temveč mu je delo olajšano z zavestjo, da ga je Bog-človek-delavec s svojim lastnim delom posvetil in blagoslovil.

Krščansko socialistično delavno ljudstvo se s hvaležnostjo in zaupanjem ozira na jaslice, ki mu predstavljajo božje potrdilo o vzvišenosti in pomenu dela za vse človeštvo.

Kristjani, obrnimo se k jaslicam, ker od tam prihaja odrešenje duše in posvečenje dela!

DR. JANEZ EVANGELIST KREK

OB NJEGOVEM GODU 27. DECEMBRA

Dne 27. t. m. se obnavlja god moža, ki ga mora imeti slovensko delavstvo in sploh vse slovensko delovno ljudstvo v trajnem spominu in hvaležnosti. Ta mož, dr. Janez Ev. Krek, je bil velik prijatelj delovnega ljudstva in mladine. On je bil tisti, ki je leta 1894. izrekel misel za ustanovitev delavske organizacije na temelju krščanskih in narodnih nazorov. On je slovensko delavstvo prvi učil socializma v krščanskem duhu. On je po slovenski zemlji narod učil vzajemnega gospodarstva na združni podlagi.

On je bil prvi, ki je v krščanskih delovnih vrstah razbijal razrednost s tem, da je učil, da je vsak pošten in delaven človek vreden iste veljave in časti kakor kak visoki častihlepnež. Dr. Janez Ev. Krek je bil mož, ki se je počutil najbolje med delavci ali kmeti. Večkrat je poudarjal, da ga veseli ta družba, ker govori resnico. Resnica in svoboda sta mu bila poleg drugih ljudskih čednosti skoraj vse! Vzljudil je posebno mlade dijake, ki so se učili po vseučiliščih na Dunaju in v Gradcu. Ko smo se tudi o tem zgovarjali, je nekega večera z nekim preroškim duhom tole izgovoril: »Vesel sem jih, bodo, pa ne vsi!« Ni se zmotil. Bili so pod njegovim »hetmanstvom« izvrstni kozaki. Toda čas in njegovo orožje je posekalo marsikak hrast, da je padel kot žrtev življenjskih razmer v brezbriznost za Krekove nazore. Za dijaštvo se je doma zelo brigal. Marsikak tedanjí srednješolec, ki je hodil v Krekovo stanovanje, bi lahko pričal o njegovi vsestranski dobroti. V Krekovem stanovanju je bilo včasih zelo zanimivo. Spominjam se raznih obiskov. Pokojni ravnatelj teologije dr. Kulovec, Andrej Kalan, teol. prof. dr. Janežič, g. Podgorec, voditelj koroškega združenstva, delavci in obrtniki ter mnogo odličnih oseb iz raznih krajev je obiskovalo njegovo stanovanje. Vsakdo pa je prišel na razgovor zaradi javnega dela. Bil je nekak svetovalec in kapelnik nove slovenske gospodarske in združevalne muzike.

Delavstvo ga je spoštovalo kot nekega očeta. Saj je bil v resnici tudi do broten oče tega stanu!

Osebná državljanska svoboda mu je bila temelj vsemu koristnemu delu in vsemu napredku. Njegova misel je bila, da mora katolik upoštevati svobodo in se zanj še bolj boriti kakor svobodomiselci. Naša verska in narodna prihodnost je odvisna od svobode.

Svobodomislecem in socialnim demokratom je ob priliki nekega svojega govora v državnem zboru na Dunaju zaklical: »Ne bojimo se ločitve cerkve od države; zahtevamo popolno svobodo vere. Tudi vi ne boste mogli brez vere vladati!« Tedaj so tudi v kapitalizmu zaviti »krščanski socialci« potegnili svoje vratove in pričeli z medklici kazati svojo modrost. — Tako je pokojni dr. Krek poudarjal in branil svobodno besedo, svobodo in pošteno delovanje. Kajih sukenj in rakovih oklepov ni maral. Kje je danes še kdo, ki bi ga posnemal?

Dr. Janez Ev. Krek je bil močan sterber ljudske svobode!
Čast njegovemu spominu!

V boj, po zmago v boj!

Kot se vsiplje roj čebel iz panja,
vro iz hiš Sloveni; glad jih zganja,
glad brezsrčen, lica blede, suha —
v svet pode se za drobcem kruha.

Podla in zlata pohotna četa
kuje jim verige, biče spleta;
žejna je krvi, dehti po mesu
in po žuljih v vpehanem telesu.
Oj, naš Bože, oj!

Oj, naš Bože, oj smiluj se z nami,
Zarjo boljših dni iz tme nam vzdrami!
Znoj otri se, solza naj se zbrše,
angel naš naj lepše deje piše.

Lepše deje Bogu v slavo večno,
domu milemu v bodočnost srečno;
lepše deje žuljavim trpinom,
lepše deje vsem slovenskim sinom!
Oj, naš Bože, oj!

(To pesem je objavil dr. J. E. Krek v »Glasniku« dne 30. junija 1898. Posvetil jo je primorskim sobratom. Pesem je v desetih kriticah; tu objavljamo le dve.)
Jože Gostinčar.

Skrbi za mir v Evropi

Mir, ki je ob koncu septembra letošnjega leta v Monakovem zaključil dobo skrajne napetosti, nikakor ne more prinesiti pravega miru. Tudi tak, ki malo pozna svetovna dogajanja, se je mogel le malo časa zadostiti nad olajšanjem, ki je takoj po monakovskem sporazumu nastopilo. Prehitro je prišlo spoznanje, da zaključek napetosti med Češko-Slovaško in Nemčijo, razdelitev češko-slovaške države, ne pomenja konca napetostim v Evropi. Razkosanje češko-slovaške države pomenja prav za prav le premirje, za katerim more priti še hujša katastrofa kot bi bila prva.

Že dogodki ob razkosavanju Češko-Slovaške so pokazali, da razburjenju v Evropi ni konec, temveč, da se odpirajo nova obzorja, ki evropskim narodom ne obetajo miru in mirnega razvoja. Uspeh nekaterih držav in ponižanje drugih ni poravnal napetosti, ki so se kakor pred nevihto kopičile nad nesrečno Evropo. Ko so se urejale meje novi Češki in novi Slovaški je naenkrat nastalo vprašanje ali naj ostane tudi še tretji del nekdanje Češko-Slovaške — Podkarpatska Ukrajina, ali pa naj se ta polmilijonski narod enostavno razdeli med Poljsko in Madžarsko. Anglija in Francija sta bili mirni. Italija je stala na strani Madžarske in Poljske ter branila zahtevo, da si preko ukrajinskega ozemlja podasta roke Poljska in Madžarska. Toda Nemčija je rekla — ne. Nemčija ni hotela, da se karpatska Ukrajina zbrše z zemljevida, ker so ji tako narekovali njeni interesi in njeni bodoči politični načrti. Nemčija je nastopila kot braniteljica in zaščitnica Ukrajincev, ker ji je tako velevalec interes, da se njen politični vpliv čim dalje bolj pomakne — na meje Rusije. Nemčija ni ostala samo navidezna zaščitnica onega dela Ukrajincev, ki imajo sedaj svojo avtonomno državo v okviru Češko-Slovaške republike, temveč je začela svojo propagando širiti tudi med Ukrajinci, ki žive pod poljsko republiko in v Rusiji. Nova Češko-Slovaško-Podkarpatska Ukrajina, ki stoji pod popolnim vplivom in nadzorstvom Velike Nemčije, je že pričela z graditvijo nove prometne žile, ki bo po dolgem vezala vso državo in bo namerjena proti ruskim mejam. Po tej cesti bi se mogle pomikati nemške armade, kadar bi se Nemčija odločila, da si osvoji najbogatejšo žitnico v Evropi — Ukrajino.

Nemčija nima časa za odpočitek, tudi po monakovskem miru ne. Skrbno pazi tudi ne Severnem morju, da si odpira pota proti Vzhodu. Njena želja in namera je, da si za svoje bodoče načrte pridobi nevtiralnost male države Litve, ki meji na vzhodu na Rusijo, dostopna pa je Nemčiji z Baltskega morja. Pogled na Vzhod se odpira Nemčiji tudi po široki Donavi, po kateri ji je odprta pot v Črno morje in v rusko bližino.

Razumljivo je, da pri mogočnem širjenju nemškega političnega vpli-

va, ki sega že v Turčijo in Malo Azijo, Italija ne more ostati mirna. Pri političnem govoru italijanskega zunanjega ministra, ki je omenjal upravičene težnje Italije, je pričela zbornica klicati: Tunis, Nica, Korsika. Vse italijansko časopisje je ta nastop poslancev podprlo in zahteve Italije še razširilo: na sueški prekop (kjer imajo vpliv le Angleži in Francozi), Džibuti in francosko Somalijo. Razburjenje, ki je temu dogodku sledilo v Franciji je bilo veliko in prav nič umetno.

nastopanje Italije zna težke notranje politične zapletljaje v Franciji poprej poravnati, kakor bi si mislili. Francija bo edina v tem, da francoskega ozemlja, tudi kolonialnega, ne bo odstopala Italiji. Tudi Anglija je ob tej priliki po svojem ministrskem predsedniku dala izjave, da je s Francijo tesno zvezana, in da bi napad na francosko ozemlje pomenil isto kot napad na njeno ozemlje.

Nerešeno ostaja še vedno pereče vprašanje Španije. Španska vojna ni samo zadeva Špancev, to je tudi zadeva Francije. Francija ne bo mogla dovoliti, da bi na njeni južni pirenejski meji stali Nemčija in Italija. Preveč bi bila s tem ogrožena njena varnost. Še hujše pa bi bilo, ako bi se vpliv Italije usidral na otoku Majorci, ki leži ravno na francoski poti v njene kolonije. To bi pomenilo, da Francija dejansko ni več gospodar svojih kolonij in da nima tam nič več iskati. To bi pomenilo, da se je izpolnila davna želja Italije: da postane Sredozemsko morje italijansko jezero. Italija bi bila gospodar Sredozemske-

ga morja in od njene dobre volje bi bilo odvisno, če bi angleške in francoske ladje še mogle pluti skozi Sredozemlje v svoje kolonije.

V tem novem vznemirjenem ozračju se vrše neprestano diplomatske bitke. Anglija se trudi razcepiti os Rim-Berlin. Hitler ponuja prijateljstvo Franciji in zanemarljivo Anglijo. Italija napada Francijo in plete mrežo dobrih zvez z Anglijo. Anglija išče novih vplivnih zvez z Romunijo in v ostalih balkanskih državah. Anglija noče dati posojila Češko-Slovaški, češ, da bi se to reklo dati posojilo Nemčiji.

Poljska je v neprijetnem položaju, ker ji njena zaveznica hoče »osvoboditi« šest milijonov Ukrajincev. Zato hiti pošiljati svoje diplomate v sosednjo Rusijo. Amerika posega v evropske dogodke vedno bolj in postaja braniteljica demokracije. Stopila je iz svoje rezerve in je začela podpirati zadnji čas tudi Španijo. Republikancem je dovolila nakup živil za zimo in za nakup orožja.

Cela vrsta značilnih dogodkov se je še zgodila po monakovskem miru, ki dokazujejo, da to ni bil pravi mir, temveč premirje, o katerem ne vemo, kako dolgo more trpeti. Najznačilnejše je ogromno oboroževanje Francije, Anglije in Amerike. Kdor ne ve drugega, kot da čita ogromne milijarde, ki lete v žrelo oboroževalne industrije, deloma tudi za nakup žitnih zalog, ta mora že misliti, da pogledi v prihodnji Božič niso upapolni. Mir je postal prazna beseda, ki je tisti, ki podpisujejo mirovne pogodbe in lepe pakete, sami več ne verjamejo.

Naša stvar

Ljudje imajo najrazličnejša nagnenja za to ali ono stvar. Vsak človek je že po naravi k eni stvari bolj nagnjen kakor k drugi in zato v njem prevladuje nagnjenje do zanj najbolj ugodne stvari.

Sedanji čas nam vsiljuje najrazličnejša nagnenja, ki prihajajo od leve in desne v najrazličnejših oblikah in hočejo vladati v ljudskih množicah. Tako imamo danes mnogo nagnenja za nameščenstvo, do lagodnosti in užitka željnega življenja, ki nas odvrta od resničnosti ali nas vsaj navidezno hoče odtegniti tistemu resničnemu življenju, ki vsak dan bije boj za obstanek. Imamo meščansko kulturo, ki živi nekako v oblakih in odtuja s svojim duhom ljudi od treznega in preudarnega življenja.

Komu služi ta kultura in to nagnenje, vidimo lahko vsak dan v večji revščini širokih ljudskih množic, ki vedno bolj trpe pomanjkanje, ki ga jim ta meščanski duh ne zmanjšuje, ampak kvečjemu še povečava.

PRILIKA za tiste, katerim kolo služi za vsakdanjo potrebo! Dürkopp, Victoria, Wanderer so trpežna in močna kolesa, katerim smo znižali cene tako, da smo omogočili vsakomur nabavo. Izplača se vam priti na Jesenice v trgovino

MARIJA KRAŠOVEC

nasproti kolodvora
Naše geslo je: Dobro in poceni!

Veliko božičnega veselja

želi vsem članom in prijateljem

Jugoslovanska strokovna zveza

Nagnenje do kina, do pretiranega sporta v mnogih bolj prevladuje, kakor pa misel na njihove lastne koristi, na lastno stvar, ki mora biti prva v vrsti, če si hočeš privoščiti še druge. S tem ne mislimo komur koli očitati, da preveč hodi v kino ali v katero koli meščansko usmerjeno organizacijo, ki gleda na življenje skozi romantično luč, temveč pokazati na mnoge primere, ko marsikateri delavec smatra za važnejše, da se udeležuje v kakršnem koli društvu meščanskega izvira, samo v svoji delavski organizaciji ne. Z žalostjo danes opazujemo, da meščansko mišljenje pri mnogih prevladuje nad zavestjo delavske skupnosti v delavskih strokovnih organizacijah, ki so edine poklicane urejevati naše delavsko življenje, mu dajati smer, ki je v skladnosti s človeškim dostojanstvom.

Za razumevanje naloge delavske strokovne organizacije je treba imeti precej smisla, treba je priti do prepričanja, da nam delavskih razmer nihče uredil ne bo, če jih sami ne bomo, da je treba nasproti gmotno močnemu kapitalizmu postaviti, gmotno sicer slabo stoječe, toda številčno najmočnejše delovno ljudstvo.

Nič nam ne koristi samo zdihovati: zraven pa misliti, da bodo že drugi vse hudo odpravili, saj imajo skrbno organizacijo in še precej jih je organiziranih; bodo že nekaj dosegli, potem bo pa za nas vse dobro. Prav zaradi takih in podobnih misli je danes delavstvo precej za drugimi stanovi, ki so si znali ustvariti boljši položaj. Tako omahovanje, da bodo že drugi vse opravili, je grobar delavskega gibanja in taki omahljivci držijo delavsko gibanje na mrtvi točki. Danes ne gre za besede; treba je dela, težkega in požrtvovalnega, dela v korist celote in s tem tudi za dobro samega sebe. Treba je notranjega čuta in velikega tovarštva do delavskih tovarišev, ki dele enako življenjsko usodo med seboj. Čutiti moramo, da je delovno ljudstvo velika družina, ki naj jo družijo v boju za kruh svobodna delavska strokovna organizacija.

Skov.

Naše razmerje do komunizma

Individualistični liberalizem je danes že več ali manj preživet nazor, ki je tudi v gospodarstvu pokazal svojo nezmožnost in polom. Človek, ki naj bi bil popolnoma neodvisen od Boga, odvezan vseh dolžnosti do sočloveka in družbe, je postal nesodoben. Absolutno osebno svobodnega človeka je danes nadomestil tip kolektivnega. Po mnenju kolektivistov človek ni na svetu zaradi samega sebe, ampak zaradi celote. Tu se sedaj nazirajo sodobnih »modernih« ideologov ločijo. Prvi pravijo, da je človek rojen za to, da vse svoje telesne in duševne sile, prirojene in pridobljene, posveti napredku in dvigu države ali naroda (kar je pa zanje seveda isto, čeprav je v državi morda več narodov), ki je iz njiju izšel. Tega človeka bi imenoval nacionalistični tip. Drugi pa menijo, da mora posameznik vse svoje zmožnosti staviti na razpolago družbi. Takemu človeku bi dal ime socialističen tip. Prve imenujemo fašiste, druge komuniste. Medtem ko je liberalizem usmerjal vse ustvarjalne sile edino v človeka samega, v njegov »jaz«, jih oboje kolektivizma uravnava zgolj v obdajajoče ga soljudi. Liberalizem je bil malik »jaz«, kolektivizem pa sta država ozir. družba.

Vse tri ideologije: že zastareli liberalizem in fašizem s komunizmom, ki sta sedaj v modi, pa imajo — kljub diametralno nasprotnim izhodiščem v gledanju na človekove dolžnosti in naloge — eno skupno potezo, da so poganski. Po božjem razodetju in nauku Kristusove Cerkve je človek telesno in duhovno bitje, ustvarjeno po božji podobi. Človek ni žival, zgolj organsko, snovno bitje, ampak ima tudi dušo, ki ji mora posvečati glavni del svojih stremeljenj. Dalje tudi niso vsi ljudje ustvarjeni po enem modelu, kalupu. Bog je dal vsakemu svojo, osebno duševno podobo, svoje zmožnosti in svojo vest, po katerih naj uravnava svoje delo. Končno smo tudi družabno bitje in kot taki imamo težke dolžnosti do sočloveka in naroda. Liberalizem in komunizem ne priznavata nadnaravnega sveta, tudi duše ne in s tem v zvezi drugih verskih resnic. Integralni liberalizem poleg tega tudi zanika človekove dolžnosti do sočloveka. Komunizem in fašizem — če poslednji že priznava duhovni svet in mu vera ni le krinka, ki si z njo zakriva pravi obraz in vara lahkoverne in plehke ljudi — pa imata to skupno potezo, da ne priznavata osebnosti, svojskosti posameznika in njegove svobode in ga ponižujeta na raven številke in kolesca v ogromnem stroju države ali družbe.

Individualistični liberalizem kakor kolektivistična ekstremna fašizem in komunizem so torej nekrščanski in protikrščanski in zato za nas docela nesprejemljivi nazori.

Zaradi stalnih sumničenj, dvomov in nejasnosti posebno o našem razmerju do komunizma smo smatrali za potrebno, da povemo o tem svojo odločno besedo. Komunizem odklanjamo v prvi vrsti iz treh razlogov:

1. Ker je v osnovi brezbožen.
2. Ker je po metodah revolucionaren, ker se izživlja v neprestanih in umetno podžiganih razrednih mrznjah, protestih, štrajkih in groznjah, ki naj pravijo svet v nered; priznavamo, da je obstoječi družabni red gnil; hkrati se pa zavedamo, da je poleg negativnega na svetu tudi mnogo pozitivnega in da se negativno ne da in ne sme odpraviti s krvjo in ognjem, ampak po zakonitih potih.

3. Ker je kolektivističen; ker mu je družba oziroma delavski, proletarski sloj (razredne razlike obstajajo tudi v Rusiji in bodo nujno obstajale vedno, ker razno delo zahteva različno kvalificiranih delavcev z menjajočo se izobrazbo) smoter, posameznik pa le sredstvo vsakega dejanja in mehanja, ki je najhujše ponižanje človeškega dostojanstva. Kot katoličani pa zavračamo vzgojo mladine, ki je po njihovem mnenju izključna pravica države in razbitje družine, temelja vsake poštene družbe.

V zvezi s podtikanji in krivimi tolmačenji »ponujene roke« odgovarjamo:

1. Ne maramo in ne smemo biti prijatelji vseh tistih, ki zanikujejo samobitnost slovenskega naroda ali se ne bore dovolj za dosego vseh njegovih pravic.

2. Zavračamo sicer z vso odločnostjo naziranje, da sta Slovenci in katoličani enaka in neločljiva pojma, ker bi s tem zanikali velik del slovenske kulture in dokazali svojo ozkovidnost, pač pa smo pripravljeni (razen v ideološko religioznih seveda) sodelovati v

Važna seja širšega načelstva Jugoslovavske strokovne zveze

V nedeljo 18. decembra 1938 se je po centralnem obnem zboru drugič sestalo širše načelstvo JSZ, da pregleda delo in si očrta naloge, katere se spričo položaja stavlja naša strokovna organizacija na pot. Poleg članov ožjega in širšega načelstva so bili vabljeni tudi nekateri drugi aktivni tovariši naših krajevnih skupin.

Sejo, katere je s kratkim opoldanskim presledkom trajala ves dan, je vodil predsednik tov. Žumer. V svojem poročilu se je dotaknil vseh važnejših vprašanj, ki se tičejo JSZ in njenega dela. Naglasil je, da so nekateri želeli, naj bi se seja vršila že prej, vendar je centrala ni sklicala iz povsem enostavnega razloga, da ne bi kdo zaradi tega začel kovati svoj kapital.

Po njegovem poročilu se je razvila živahna debata, v katero so posegali vsi navzoči.

Tovariš Kores iz Maribora je poudaril, da so nekateri šli v to voljno borbo, ne kot člani JSZ, pač pa kot posamezniki. Do tega pa imajo kot svobodni državljani polno pravico, zato o tem niso dolžni nikomur kakega opravičila. Zahvaljuje se JSZ, da se je v tem času tako zadržala, kot je za delavsko strokovno organizacijo potrebno. V no-

benem primeru ni posegala v to borbo. Prav v tem smislu je dal izjavo tudi tov. Križnik iz Trbovelj. Ugotovil je, da je iskal informacij pri JSZ, kako se naj zadrži. Dobil je odgovor, da JSZ pusti vsem in vsakomur popolno svobodo opredelitve, kajti kot delavska strokovna organizacija ne more dati v tem pogledu nikakih navodil. JSZ ni dala niti pismeno niti ustmeno v tem pogledu kakih navodil, kljub temu, da smo nekateri to želeli. Zato sem moral tudi enemu najvišjih predstavnikov sedanje politične stranke na vprašanje ali je JSZ glede političnega udejstvovanja dala kaka navodila, reči, da teh ni bilo in da je JSZ ostala strogo v okviru svojega dela in programa.

Velika večina je v svojih izjavah kritizirala to, da so nekateri ravnali nepravilno in je to nedopustno, da so v svojih izjavah, kot predstavniki JSZ dajali razne izjave. Te bi lahko dali kot posamezniki, v nobenem primeru pa ne kot funkcionarji JSZ. Tudi v tem primeru je dokaz lojalnosti JSZ, ki se je zavedala svoje dolžnosti, pač pa so drugi hoteli, njo izrabiti in oslabil.

Po debati, ki je o tej stvari trajala več ur, je podal poročilo o tajniškem in upravnem delu tov. tajnik Rozman Jožko. Iz teh poročil je bilo razvidno, da JSZ, kljub velikim težavam in zaprekan, dela s podvojenimi močmi. Iz tarifnega poročila, katerega je pripravil tov. Lombardo, je bilo razvidno, da je imela JSZ v letu 1938, veliko mednih gibanj, pri katerih si je delavstvo izboljšalo plače za ca. 2 milijona dinarjev. Takega dela in uspehov smo lahko ponosni in ga more malo kdo pokazati. To pa brez vsakega pokroviteljstva in pomoči od katerekoli strani. Samo delavci so stali ob strani in delali. In to je za nas dovolj.

Posebna točka dnevnega reda je bila izvedba in organizacija občnih zborov po krajevnih skupinah in volitve obratnih zaupnikov.

Tudi tu se je po daljši in stvarni debati naredilo več važnih sklepov, kako se naj gre na delo, da bo rodilo kar največ dobrih sadov, tako za JSZ in delavstvo.

Iz debate in izjav navzočih tovarišev, katerih je bilo izredno veliko, prišli so tudi nekateri, ki niso bili vabljeni, je bilo razvidno, da je JSZ veliko bolj enotna, kompaktna in čvrsta, kakor kdaj prej. To JSZ in njeno delavstvo ne moti, ako bodo z lažmi in naltcevanjem koga potegnili iz naših vrst, iz vseh je gorela velika volja za delo in žrtve in zavest, da je JSZ na pravi poti in da mora biti delavska strokovna organizacija v vsakem času, v vsakih razmerah in pri raznih režimih, po vsem svobodna in neodvisna, ker le tedaj more in bo mogla v polni meri vršiti svoje naloge in dolžnosti. Vsako drugo delo se bo slej ko prej samo uničilo; zgledov za to imamo že dovolj.

Zato so tovariši pozivali vodstvo, naj vztraja na svojih mestih, kajti tudi vsi ostali tovariši po krajevnih skupinah, ki so kakor koli sposobni, bodo šli na delo, da bodo branili in obvarovali to dragoceno dediščino našega velikega pokojnika dr. J. E. Kreka.

Dobro vemo, da se je on boril in hotel imeti ravno tako strokovno organizacijo, ki bo svobodna in neodvisna, kakor je danes JSZ, kajti šele tedaj bi bil dosežen njegov ideal. Pa ne samo za delavstvo, tudi za kmete in vse ostale stanovce je hotel Krek imeti take organizacije. Žal, da so to njegovo zamisel pohodili in oskrunili.

Vsi navzoči so bili v tem soglasni, da je kljub največjim težavam, ki se bodo stavlale na pot, treba vztrajati in delati. Delavstvu pa povedati, da imajo vse klevete in laži, ki se širijo o JSZ, le ta namen, da oslabe njeno delo, ugled in njeno moč. Zato so vsi ponovno izjavili, da bodo šli na delo s podvojenimi močmi, da bo iz teh težav izšla JSZ še bolj močna kot prej.

Take seje, katere bi tako podrobno obdelala in proučila razmere in delo JSZ, že dolgo ni bilo. Pa tudi take odločnosti in tudi navdušenja ne. Le predobro se namreč zavedamo vsi, da nam je ta JSZ nenadomestljiva in da bo vsak naš korak veljal — ohraniti jo za vsako ceno.

Knjištvo

Foersterjeva knjiga »Življenja modrosti« bo ena najpomembnejših novosti na slovenskem knjižnem trgu. Pisana je res zanimivo in preprosto, da bo prijetno berilo vsem brez izjeme. Ker naklada knjige ne bo visoka, vam svetujemo, da si knjigo naročite že sedaj, ko znaša cena 120 din; pozneje bo knjiga dražja. Za pridobivanje novih naročnikov pa smo določili visoke denarne nagrade. Zato hitite z delom, pridobivajte nam novih naročnikov ter podpirajte delo naše založbe, da ji na ta način s skupnimi močmi močmi priporočimo do nadaljnjega poslovanja in uspešnega kulturnega dela. — Delavska založba v Ljubljani.

Stavbinci

Božičnica strokovne skupine gradbenega delavstva se bo vršila dne 23. t. m. ob 7 večer v dvorani Delavske zbornice. Vsi tovariši, ki so prošnje dostavili skupini, so vabljeni, da pridejo z otroci k obdarovanju.

Pojasnilo

Z raznih strani dobivam vprašanja, če je res, da sem odstopil kot centralni tajnik JSZ-e in odpovedal službo pri Jugoslovanski strokovni zvezi.

Vse te trditve, ki jih nekateri namerno širijo med našim delavstvom, da bi tako čim bolj škodovali JSZ-i, so popolnoma zlagane in neresnične.

Jožko Rozman.

Skupinam JSZ-e!

Naročamo, da nam pobranj denar za koledarčke takoj pošljete. Najboljše skupine so to že storile. Če čaka skupina ali kdor koli koledarčka še ni dobil, naj nam takoj sporoči, koliko izvodov želi, da pošljemo. Odborniki in zaupniki, zavedajte se, da se koledarček z lahkoto prodaja le do novega leta in prvi mesec. Pozneje gre to težko. Nekateri kupijo druge koledarčke, ki jim pa ne morejo toliko koristiti, kot delavski.

v vseh vprašanjih le s tistimi, ki v svojem programu in delu nimajo niti odkrite niti utajene borbe proti veri in spoštujemo naše prepričanje, dasi ne izpovedujejo vere v Boga.

3. Z vsemi drugimi pa, ki imajo namen sodelovati le tedaj, če jih vodijo pri tem odkriti in poštenu nameni, ki so tudi nam skupni (zlasti urejevanje delavskih razmerij s podjetji in podobne strokovne zadeve).

Poseben smoter ima danes govorica, da je v teh časih možno biti le ali fašist ali komunist, čeprav je, kakor menijo, edino to dvoje »moderno«. Mi nismo in ne maramo biti ne eno ne drugo.

Tudi nismo tako revni, da bi si morali izposojevati od teh dveh ali katerih koli drugih ideologij. Kristusov nauk je za nas dovolj bogat. J. M.

Konferenca Mednarodne zveze transportnih in tovarniških delavcev

V dneh 4. in 5. novembra t. l. se je vršila v Lüttichu v Belgiji važna konferenca poklicnih šoferjev, včlanjenih v »Mednarodni zvezi tovarniških in transportnih delavcev«. Konferenci je predsedoval tov. W. Strijbis iz Nizozemske. Tov. Obourdin je v izčrpnem referatu razvil položaj in razmere poklicnih šoferjev, kakor tudi nanizal več predlogov kako naj bi se uredilo vprašanje delovnega časa, odmora šoferjev in njihovih spremljevalcev.

Po razgovorih, kjer so tudi ostali zastopniki iznesli svoje predloge in pripombe, je konferenca sprejela naslednje sklepe:

Konferenca je z zadovoljstvom vzela na znanje sklep Mednarodnega urada za delo, da se bo na 24. rednem zasedanju MUD vzelo v razpravo predloge in sklepe, katere je naša zveza obravnavala l. 1926. in 1937. v Strassbourgu.

Nadalje je konferenca sklenila, da je referat tov. Obourdin-a predložiti v nadaljnjo razpravo tako predsedstvu »Mednarodne zveze tovarniških in transportnih delavcev«, Mednarodni zvezi iz Utrechta in MUD v Ženevi.

Pred vsem polaga konferenca veliko važnost in poudarja, da je v tej smeri urediti ta-le vprašanja:

Nujno potrebna je posebna mednarodna konvencija, s katero naj bi se vsa vprašanja, ki spadajo v to področje, uredila.

2. V tej konvenciji naj bi bila obsežna vsa podjetja, katera zaposlujejo šoferje in pomožne delavce. Izjemnih določb naj bi bilo čim manj.

3. Pod določila te konvencije naj bi spadali tudi vsi lastniki transportnih in prevoznih podjetij, — ker bi se s tem ta vprašanja lažje uredila.

4. Delovnim pogojem privatnih šoferjev naj se polaga večjo pažnjo.

5. Delovni čas, v katerem mora biti osebe svojemu delodajalcu na razpolago, naj ne bo deljen.

6. Delovni čas osebja, zaposlenega v transportnih podjetjih, naj se določi na 40 ur tedensko; izvedba oz. skrajšanje delovnega časa naj se izvede postopoma; v nobenem primeru pa naj delovni čas ne traja nad 48 ur na teden.

6. Uvesti je posebno kontrolo, ki naj vodi evidenco o tozadevnih prestopkih oz. neizvajanju tozadevne konvencije.

Konferenca naroča vsem včlanjenim zvezam, naj do prihodnjega zasedanja MUD to vprašanje dobro prouče in stavijo potrebne resolucije, da bo tako to važno vprašanje dobilo pravo obliko in rešitev.

Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov odgodene

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je pod št. Br. 100.533 z dne 16. decembra 1938 izdal sledeči odlok:

»Na podlagi čl. 2., 3. in 12. Navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev odločam:

1. Da se volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih namestnikov izjemoma za leto 1939. vrše v mesecu februarju namesto v januarju.

2. Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih namestnikov v

sezonskih in novoustanovljenih podjetjih, v kolikor te niso izvršene v mesecu januarju, se bodo tudi v bodoče vršile na podlagi 2. odst. čl. 2. navedenih navodil.

O tem je obvestiti ministrstvo za notranje posle, vse kr. banske uprave, upravnika mesta Belgrada, Centralno tajništvo delavskih zbornic in vse Delavske zbornice.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavska pravica«!

Občni zbor Pokojninskega zavoda v Ljubljani

V nedeljo, dne 18. decembra 1938, se je vršil občni zbor našega Pokojninskega zavoda, najvažnejše ustanove socialnega značaja za naše nameščenke. Delegati so bili zbrani polnoštevilno, kajti marsikdo izmed njih je morebiti zadnjikrat obiskal občni zbor PZ zaradi bližajočih se volitev, pri katerih bo ta ali oni izpadel.

Predsednik dr. Milavec je začel občni zbor in pozdravil med drugimi tudi načelnika ministrstva za socialno skrbstvo g. Jeremića, ki se je zahvalil za pozdrave, poudarjajoč, da ga napredek našega Pokojninskega zavoda zelo veseli. Med drugim je poudaril tudi to, da je nameščenko pokojninsko zavarovanje dobilo tovariša v delavskem pokojninskem zavarovanju, ki je bilo pred meseci uvedeno. Zastopnik banovine je pozdravil občni zbor s pristavkom, da je banovina zelo zainteresirana na nameščenem pokojninskem zavarovanju in želi zavodu še mnogo uspeha.

Iz predsednikovega poročila smo posneli, da se moramo zahvaliti ministru Cvetkoviću, katerega zaslugi je, da je Zavod ohranil samostojnost. Glede na to, da je današnji občni zbor zadnji v predvidevanju dobi 5 let, se zahvaljuje vsem delegatom kakor tudi vsem članom uprave, ki zaslužijo vsi zahvalo za svoje vestno in nepristransko delo. Iz letnega zaključka navaja naslednja omembe vredna dejstva:

Število članstva je znašalo leta 1934. 9934, a leta 1938. 12.287 ter je tedaj prirastek znašal 2353 zavarovancev ali 23%. Povprečna premija je znašala leta 1934. 212 din, nakar je padla in se zopet počasi dvigala ter znaša danes 210 din. Torej še vedno ni prišla na nekdanjo višino, kar je znamenje, da so nameščenke plače še vedno nižje, kot so bile leta 1934. Predpisane premije so znašale l. 1934. 27 milijonov dinarjev, l. 1938. 31.50 milijonov din, skupaj v 5 letih 147 mil. din, kar je prav lepa vsota. Na rentah in odpravninah je Zavod izplačal naslednje vsote: leta 1934. 10 mil. din, 1935 12 mil., 1936 13 mil., 1937 14 mil., a leta 1938 15 mil. din, skupaj 68 milijonov din, kamor je treba prišteti še 478.000 din podpor za brezposelne člane in podpore za vdove in sirote. Za zdravljenje svojih članov je Zavod porabil v 5 letih skupno 167 tisoč din, kar ni veliko. Skupno premoženje je znašalo leta 1934. 280 mil., a leta 1938. skoraj 400 mil. din.

Stavbna akcija: Po dograditvi bloka v Gajevi ulici je stavbna delavnost nekoliko zaspala in do leta 1936. ni bila postavljena nobena nova stavba. Šele leta 1936. je uprava zopet dobila na občnem zboru pooblastilo, da lahko zida in nakupuje na dražbah nepremičnine Zavodovih zadolžencev. Takih stavb je bilo nakupljenih za 8.360.000 din, a v delu je novih stavb za 25 mil.

din, in sicer stavbe v Kranju, na Jesenicah itd. Zavod je dovolil visoka investicijska posojila banovini in tudi občinam. Tudi delovni sloji so dobivali od Zavoda posojila za zidavo hiš. V letu 1938. je izšla naredba, ki predpisuje nalaganje 60% razpoložljive gotovine v državne papirje. S to naredbo je zelo prizadeta podjetnost našega Zavoda, ki mora skoraj vso svojo gotovino oddajati državi. Uprava je že posredovala v Belgradu, da se ta naredba spremeni. Zavodova imovina se je povprečno obrestovala s 6,2%. Najslabše so se obrestovale stavbe, a najbolje posojila.

Zavodov ravnatelj dr. Vrančič je nato obširneje razložil nekatere spremembe v zakonodaji pokojninskega zavarovanja, zlasti mesta, ki se tičejo volitev in volilnega postopka. (Ker nam je popisal tov. Hartman v eni prejšnjih števil ta postopek, o tem ne bomo še enkrat poročali.)

K besedi se je priglasi delegat Avsenek in povedal, da se je ob nekrologu g. predsednika spomnil cele vrste jubilejev v zgodovini Pokojninskega zavoda. Tako n. pr. praznujemo letos 50 letnico, kar je bila vložena peticija za vpeljavo nameščenkega pokojninskega zavarovanja. Za to gibanje je bilo treba preje poguma, a našli so se nameščenci, ki so ga začeli. Leta 1888. je bila ta peticija vložena, a trajalo je 10 let, da so odločilni ljudje zbrali ves potreben material, in zopet deset let, da je zagledala izpeljava pokojninskega zavarovanja belj dan. Bilo je to leta 1908, v katerem je bilo to zavarovanje izpeljano, in praznujemo letos torej 30 letnico zavarovanja. Že takrat so imeli hude boje in so se prepirali o centralizaciji in decentralizaciji zavarovanja itd. Vse, s čimer se danes bavimo in trudimo, je bilo že takrat na dnevnem redu. Naš zavod je preživel dve dobi, in sicer dobo do leta 1918 in dobo od l. 1918—1938. Naše zavarovanje tedaj ni bilo samostojno, temveč je bilo navezano na Trst, a Trst je bil zopet podrejen Dunaju. Ob prevratu smo se znašli z deloma vpeljanim zavarovanjem, a brez denarja, ki je v dobi inflacije propadel. Takratna pokrajinska vlada je na pobudo pok. Prepeluha dala nameščenko pokojninsko zavarovanje takoj izpeljati, kar se je izvršilo hitro in v redu. Tedanje rente so se valorizirale, kar je privedlo do izgube, ki se še danes kaže v zavodovem obračunu v velikanskem znesku. Kljub temu, da smo po sedanji vrednosti izgubili pri takratnem zavarovanju okoli 70 mil. din, se zavod prav krepko razvija in predstavlja premoženje v vrednosti skoraj 400 mil. din. Vse dosedanje uprave so bile na mestu in med jubileji, ki so od začetka pri zavodu, bi bilo treba čestitati gg. dr. Kuharju, ravnatelju Čechu itd. Ob 20

letnici pa praznujemo tudi konec samotarjenju našega zavoda, kajti dobil je v državi štiri nove tovariše, katerim sporočimo svoj pozdrav in zagotovilo, da smo jim s svojimi izkušnjami vedno na razpolago. Radi jim bomo šli na roko in jim prihranimo vse muke in težave, ki so se nam pokazale v dobi 20 let. Govornik je še želel našim naslednikom, naj varujejo tradicijo še naprej, in da bodo tudi oni čez 20 let pokazali iste uspehe. — G. Avsenek je za svoja izvajanja žel odobravanje vseh.

G. dr. Rekar je opozoril na slabo stran, ki jo je pokazala naredba, po kateri mora Zavod nalagati 60% razpoložljive imovine v državne papirje. Opozarja na nevarnost, v kateri se je zavod pred leti nahajal, ko je vrednost papirjev močno padla. Imeti moramo pred očmi, da mora zavod ohraniti mogočnost, da redno izplačuje nameščenecem pokojnine, in da mora biti za to denar stalno pri roki. Hvalevredno je, da je korak proti temu uprava že storila, in predlaga, da tudi občni zbor protestira proti tej naredbi.

Tov. Vrančič predlaga v imenu BO-TIČa resolucijo proti naredbi. Poudarja, da se s to naredbo posega močno v pravice nameščenecov do njihovega premoženja. S to naredbo se jim odvzema tudi mogočnost kontrole nad premoženjem in smatra to naredbo kot drug način centralizacije naših prihrankov.

Brezposelne podpore sezoncev

Slišimo, da je borza dela določila v zadevi sezoncev, da dobi brezposelno podporo tudi pozimi tisti sezonski delavec, ki je bil v decembru ali januarju prejšnjega zimo zaposlen. Seveda imeti mora vsaj osem mesecev aktivnega članstva pri OUZD, odkar dela, oziroma odkar je izčrpal zadnjo brezposelno podporo. Delavci, ki imajo navedeno zaposlitev, naj potem občin zaprosijo za podporo na borzi. Naši člani, ki bi jim bila podpora odklonjena, pa imajo zgoraj navedeno zaposlitev, naj se obrnejo na Jugoslovansko strokovno zvezo, ki bo tozadevno intervenirala na borzi.

Pravico do brezposelne podpore imajo tudi delavci pri podjetjih. Ki so sezonskega značaja, toda včasih tudi tekom zime obratujejo. Če tako podjetje delno ustavi obratovanje zavoljo popravila posameznih delov obrata in zaradi tega odpuščenemu delavcu v delavski knjižici navede, da je bil odpuščen zaradi popravila obrata, ima dotični delavec pravico do podpore. Dalje ima po smislu uredbe pravico do podpore delavec, ki je zaposlen pri podjetjih, ki so več ali manj sezon-

Če se uredba ne ukine, naj se prevale na državo še deficit Zavoda, ki je nastal zaradi valorizacije. Prosi, da se da resolucija na glasovanje.

Do glasovanja glede te resolucije ni prišlo, ker je g. Avsenek pojasnil, da je uprava že storila korake proti tej naredbi. Na drugi strani pa bi napravili težkoče socialnemu ministrstvu, ki je pridobilo ostala ministrstva za razširjenje pokojninskega zavarovanja ravno s poudarkom, da bo tudi država imela koristi od nameščenkega zavarovanja. Predlagatelj je odgovoril, da ni imel s svojo resolucijo nobenega namena delati kake težkoče, pač pa mu jo je narekovala le skrb za naše rente, kajti PZ jih bo moral znižati, če bo ta naredba obveljala. Po zagotovitvi predsednika Milavca, da je že vse storjeno, da se naredba omili, je tov. Vrančič svojo sicer zelo umestno resolucijo umaknil.

Glede na poročilo revizorjev, ki so pregledali računski zaključek, je občni zbor podelil upravi razrešilnico.

Občni zbor je pooblastil upravo še za naprej, da more nakupovati in zidati nepremičnine v istem razmerju, kakor je delala to doslej. Za brezposelne se določijo podpore 160.000 din, za podpore vdovam in sirotam 100.000 din.

Ker se k slučajnostim ni nihče oglašil, zaključil predsednik občni zbor, ki se je po svoji živahnosti nekoliko bolj odlikoval od prejšnjih. Ker je funkcijska doba sedanjim delegatom in upravi potekla, bodo te dni razpisane volitve, pri katerih se bodo zopet izbrali za dobo petih let novi delegati.

Krščanska strokovna organizacija in svoboda organiziranja

Uvod.

V dneh od 2. do 4. julija 1938 je bila seja krščanske kovinarske internacionale v Marseillu v Franciji. Poleg tekočih zadev so obravnavali tudi položaj delavskega strokovnega gibanja, zlasti z ozirom na svobodo pripadnosti k tej ali oni strokovni organizaciji.

V tem pogledu se je referent, ki je bil pripadnik švicarskih kovinarjev, pritoževal nad marksističnimi strokovnimi organizacijami, ki zahtevajo zase monopol in ki izvajajo tudi teror nad delavci, ki se jim nočejo ukloniti.

Pri nas je ta faza delavskega razvoja več ali manj že končana in je prišlo delavstvo že tako daleč, da ve, da je mečastno in nevedno pravga delavca, zlasti ker je tako postopanje nad vse nedemokratično, obenem pa škoduje le delavstvu. Včasih se sicer tudi pri nas pojavljajo slični dogodki, n. pr. pri stavbinih ali pred nekaj leti v Zagrebu, vendar pa smo prepričani, da so to le osamljeni pojavi in da jih bo delavstvo samo v lastnem taboru onemogočilo, razen če je zatiranje o demokraciji le besedičenje in sredstvo, da se delavstvo preslepi.

Sedaj pa k referatu.

Svoboda združevanja

Od svojega nastanka sem se morajo krščanske delavske strokovne organizacije nepretrgoma pečati z vprašanjem svobodnega organiziranja. Svoječasno se je moralo delavstvo boriti za

svobodo združevanja. To je bilo zlasti v dobi liberalizma.

Kajti liberalna načela so v celoti uveljavili na gospodarskem polju in s tem položili temelj za najhujši razredni boj in za izkoriščanje delavstva.

Delavstvo je imelo samo dvojno izbiro: Ali se podvreči diktatu podjetnika, ki je iskal izhod v svojem boju proti konkurenci v tem, da je silil delavca delati pri najnižjih mezdah in pod najslabšimi delovnimi pogoji ali pa pasti v popoln gospodarski propad. Kapitalistični podjetnik je tako izvajal konkurenčni boj na račun in v breme delavca.

Proti takemu sistemu, ki je značilen za kapitalizem, se ni mogel upreti poedini delavec. Nasprotno bil je popolnoma prepuščen temu sistemu hlapčevstva in izkoriščanja.

Ta doba liberalizma je kratila delavcu svobodo združevanja, ker je hotela, da bi bil nezaščiten. Država, katero je tudi osvojil liberalizem, se je postavila za zaščitnico kapitalizma in ni imela niti najmanjšega smisla, da bi pomagala temu, ki je bil edini potreben zaščite, t. j. delavcu. Zaradi tega ni mogel osvoboditi delavca iz tega žalostnega in človeka nedostojnega položaja paragraf zakona, ampak samo združevanje v strokovnih organizacijah. Temeljni nauk je bil: Solidarnost. Vsi za enega, eden za vse.

Zato tudi borba za svobodo združevanja. Ta borba je bila težka in je bila z uspehom izvajana koncem prejšnjega stoletja.

Naloge strokovne organizacije.

Naloga strokovne organizacije, da omogoči delavstvu odpor proti sistemu izžemanja. Privzgojiti pa mora delavstvu tudi zavest, da je **nravna dolžnost** vsakega delavca, da pomaga pri delu za duhovni in socialni dvig svojega stanu, da zastavi vse svoje sile proti proletariaciji delavskega stanu in da se s tem bori tudi za njegovo gospodarsko izboljšanje z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Člani krščanske strokovne organizacije se pa morajo še posebej zavedati, da je njihova krščanska dolžnost, da pomagajo zatiranim. Kakor se združijo ljudje, da bi odvrnili gotovo pretečo nevarnost (n. pr. ogenj) in kakor imajo pri tem ljudje zavest, da so navezani na medsebojno pomoč, ravno tako je strokovno združevanje takaj nujna zapoved, kateri se more izogniti le egoist. Strokovna organizacija mora vcepiti delavstvu spoznanje, da ni le njegova pravica, ampak tudi njegova **dolžnost**, da je organiziran pripadnik svoje stroke.

Svoboda organiziranja in krščansko delavstvo

To nalogo pa more strokovna organizacija izvršiti le, če si **more delavec izbrati delavsko strokovno organizacijo po svojem prepričanju**. Pravica združevanja je orožje, katero omogoča delavstvu borbo, da zboljša svoje eksistencne pogoje. Toda ta pravica je mrtva pravica, če mu ni omogočena svobodna izbira strokovne organizacije.

Ta svobodna izbira ni za krščanskega delavca le zadeva sreča, ampak je

nepogrešljiv predpogoj za njegovo strokovno delovanje in za njegov odnos do gospodarstva v smislu krščanskih načel. Ta svobodna izbira ni utemeljena le v krščanstvu, ampak tudi v naravnih zakonih.

Svoboda organiziranja je najtesnejše povezana s svobodo združevanja. Nista eno, vendar si pa ne moremo misliti svobode organiziranja brez svobode združevanja. Vendar pa izgube zadnje svojo bistveno vrednost in svojo globoko vsebino, če ni z njo zvezana svoboda organiziranja. Edino ta jamči krščanskemu delavcu, da se bo mogel udeleževati v smislu krščanskega npravnega zakona in zasledovati svoj smoter v smislu teh načel. Svoboda združevanja brez svobode organiziranja sliči »svobodi« v ječi, kjer se more jetnik svobodno gibati le v okviru sten ječe.

Svobodo organiziranja je prav posebno poudaril tudi VII. kongres krščanske internacionale v Parizu. Povod za to so mu dali dogodki zadnjih let, ker je več držav v Evropi ukinilo svobodo organiziranja. Mogoča roka totalitarne države je uropala delavca pravice, da bi si sam zbral svojo organizacijo, in mu je vsilila enotno državno organizacijo. S tem je odvzel strokovni organizaciji njeno dostojanstvo in njeno naravno bistvenost.

Ravno iz teh razlogov je omenjeni kongres poudaril, da je bistveni predpogoj krščanske strokovne organizacije svoboda organiziranja. Ta svoboda pa ni podana, če je podana možnost le ene strokovne organizacije, pa naj bo to na temelju zakonitih določil ali pa dejanskega monopola. (Dalje.)

Časopisi pišejo: Po naših krajih

»AVANT-GARDE«. Državni tajnik ameriških Združenih držav Cordell Hull je govoril na vseameriškem kongresu v Limi: »Zopet enkrat mora človeštvo izbirati med svobodo in suženjstvom, redom in anarhijo, napredkom in nazadovanjem, civilizacijo in barbarstvom. Ne delajmo si nikoli ustvar: Stvarna in pereča je ta izbira v tistih delih sveta, ki so blizu deželam, kjer vstajajo grozeče sile. Svojo senco pa meče ta grozeča prihodnost tudi na našo celino.« Te besede so vzbudile velik odmev po vsej Severni in Južni Ameriki.

»AVANT-GARDE«. V Anversu se je pred dnevi vršil kongres Zveze katoliških delodajalcev v Belgiji. Sveti oče je poslal kongresu zelo pristržno brzojavko. O tem beremo: »Zvezo katoliških delodajalcev v Belgiji navdaja odkrit krščanski duh. V nasprotju z nekaterimi katoliškimi politiki in nekaterimi po imenu katoliškimi listi člani te zveze ne prehajajo z molkom mimo papeških socialnih okrožnic in se ne omejujejo na to, da bi si iz njih izbrali nekaj odlomkov od tu in tam in z njimi opravičevali svoje postopanje. Ti delodajalci skušajo spraviti okrožnice resnično v življenje in zato jih sv. oče hvali in jim čestita k »vsemu za prizadevanje, da se poklicno in gospodarsko delo ravna po načelih dobroteljske in pravičnosti, kakor to učijo papeške socialne okrožnice.« Vse to je v čast naši deželi in belgijskim katoličanom. — Mi pa premišljujemo, kdaj pa ustanovljena slovenska zveza katoliških delodajalcev; bojimo se, da je ne bomo dočakali.

»AVANT-GARDE«. Ob novici, da je bil v republikanski Španiji ustanovljen komisariat za verstvo, piše ta katoliški dnevnik: »Če bi prišla ta novica sredi preganjanja, bi ostala sumljiva. Ker pa predstavlja novo stopnjo v razvoju, ki se kaže že dalje časa, jo moramo smatrati za dobro novico, katere naj bi se razveselili vsi katoličani. Vemo, da se je mnogi ne bodo veselili, ker so zaslepljeni v svoji pristranosti ali slabo poučeni o razmerah v Španiji. (Pri nas smo že videli tak primer v pisanju nekega katoliškega lista, ur.) Toda lahko upamo, da se bo ta razvoj nadaljeval, in potem bo vedno večje število odkritih vernikov, ki se ga bodo veselili. Nihče ne taji, da so bila protiverska hudodelstva ljudskega razburjenja, ki je sledilo Francovi vstaji, številna, strašna in obsojanja vredna. Vsega obžalovanja je vredno, da jih oblastniki republikanske Španije niso slovesno obsodili. Toda v tem njihovem ustanavljanju verskega komisariata čutimo obžalovanje storjenih pogrsk in željo, da bi se vrnili v normalno stanje. Dejstvo je, da je krščansko verovanje v Španiji zelo nazadovalo, naj bo to brezboštvo »rdečih« ali pa pomanjkanje krščanskega duha pri mnogih »katoličanih«. Verujemo, da se lahko zopet poživijo, toda le s krščanskimi metodami: z žrtvovanjem, potrpežljivostjo, milobo, s silo prepričevanja. Ta način je bistveno krščanski, čeprav danes ni posebno priljubljen.« Naš list je vselej zastopal enako stališče, toda za svoje pogumno in odkrito izpovedovanje resnice je dobil le očiitek, da se zavzema za španske marksiste...

»LA CROIX«. Znani francoski katoliški list prinaša članek redovnika Léona Merklena, ki pravi med drugim, da je moral »La Croix«, ker ni hotel združevati gibanja generala Franca z usodo katolicizma, poslušati od nekaterih predstavnikov bele Španije cele litanijske zmerjanj in smešnih, obrekovalskih obdolžitve, katere sicer opravičuje trenutno razburjenje, ki pa vendar kažejo presenetljivo pomanjkanje bistroumnosti in uravnovešenosti pri njih avtorjih, čeprav sta ti dve lastnosti močno potrebni takim, ki hočejo vladati ljudem. Dalje govori katoliški list o generalu Francu: »Zaradi duha maščevanja in sovraštva, razvitega do skrajnosti, bo le težko vzpostavil moralno edinost... Hitlerjanski vpliv raste vsak dan v njegovi okolici. Papeževe obsodbe razizma so ostale v Španiji skoraj neopazene, medtem ko spiše Hitlerja, Rosenberga in Streicherja prevajajo v špansko in jih zelo razširjajo... Toledski kardinal je moral opomniti, da ne zadostuje, biti španski katoličan, temveč mora biti pravi katoličan rimski katoličan... Ne moremo izbirati med dvema napačnima mistikama, med dvema enostranskima in zgrešenima zamislimi življenja. Smo katoličani in treba je le, da to ostanemo. — Molimo, da bi španska

Vevče

Bliza se konec leta 1938, ki je bilo za nas papirničarje izredno slabo in polno težav. Največja med vsemi težavami je bila pač pomanjkanje dela, ker podjetju primanjkuje naročil. Mnogo smo že govorili na sestankih in razgovorih o tem vprašanju. Pa tudi v časopisju smo že pisali o tem. Zato danes ne bomo razpravljali o teh vzrokih, pač pa ugotavljamo, da še vedno praznujemo in da so še vedno nabite na razglasni deski »naše svoječasne odredbe«.

Vse to nam da misliti in je že letos nekajkraj delavstvo odločno nastopilo za zboljšanje in odmočilo iz sedanjega položaja. V marcu in aprilu je dala Borza dela ca. 10.000 din podpore, v ostalih mesecih pa se ni dobilo več, ker je stopila v veljavo nova uredba, ki prejemanje podpore za kratke prekinitve dela zelo omejuje. V mesecu juliju je na odločen nastop delavstva podjetje izplačalo najbolj prizadetim zaradi pomanjkanja dela eno razliko, ki je znašala skupno ca. 20.000 din. Kriza pa se je nadaljevala in smo 30. oktobra zopet nastopili z odločno zahtevo po zboljšanju. Na podjetje smo naslovili vlogo in jo primerno podkrepili. V njej smo zahtevali nabavni prispevek, ki ga je pa podjetje z ozirom na majhno zaposlitev odklonilo, priznalo pa je za delavke, ki so v mesecih avgustu, septembru ali oktobru zaslužile manj kot 550 din, samski moški manj kot 650 din in oženje manj kot 850 din, da jim doplača to razliko. Ta razlika je bila dejansko izplačana 20. t. m. pri rednem izplačilu. Koliko znaša, še ne vemo.

Dne 11. novembra je bila v Delavski zbornici v Ljubljani anketa, ki jo je sklicala kr. banska uprava. Na tej anketi so iznesli zastopniki Združenih papirnic vzroke o svojem položaju in težavah, na delavski strani pa zaupniki izgubo delavstva na zaslužku in njegovo odvisnost od zaslužka v tovarni. O tej anketi je »Delavska Pravica« že pisala. Zastopniki kr. banske uprave so obljubili s svoje strani, da bodo šli na pomoč industriji in njene delavstvu. Do sedaj še ni nobenega zboljšanja in tudi o kaki pomoči ni nič slišati, čeravno so zastopniki podjetja in delavstva apelirali, da je tukaj bednostni sklad, v katerega plačujeta obe strani. To konstatiramo zato, ker so se pri nas kar naenkrat pojavili ljudje, ki so včeraj še vse kritizirali, danes pa kar naenkrat vse to hvalijo.

Na podlagi iznešenih dejstev na tej anketi, nam je Delavska zbornica iz svojih še razpoložljivih sredstev naklonila 15.000 din. Tov. Lombardu, ki je na seji Delavske zbornice to podporo predlagal, se tem potom v imenu delavstva iskreno zahvaljujemo. Dne 17. t. m. smo ta denar razdelili in so dobili družinski glavarji »3 in več otroki po 85 din, z manjšim številom otrok po 60 din, ostali pa po 35 din podpore.

Tako smo preživljali to leto in bomo v kratkem stopili v Novo, v katerem ne pričakujemo z ozirom na sedanj položaj nič dobrega. Pribijemo pa to, da si vedno in povsod delavstvo pridobiva boljši položaj le v močni skupnosti, ki je Jugoslovanska strokovna zveza.

Laž je lastnost, ki se izredno rada in lahko širi. Pregovor pa pravi »raz-

Cerkev, ki se ne bojuje, temveč mučeniško trpi, postavljena med dva politična in družbena tabora, zunaj obeh vojaških taborov — zadobila usmiljenje in zmago, ne da bi bila božja stvar zamešana v človeške stvari.« — Kaj bosta rekla tem besedam lista »Straža v viharju« in »Mi mladi borci«, ki sta zelo rada navajala »La Croix«, kadar jima je prišlo? Odgovorimo sami: Stori bosta enako, kakor sta naredila še vselej, kadar jima resnica ni bila povšeči: Molčala bosta.

»AUBE«, Pierre Corval piše pod naslovom »Liberalizem ali svoboda« med drugim: »Liberalizem predvsem omogoča delovanje kapitalizma. Zaradi kapitalizma gospodarstvo ni več v službi človeka, kot bi bilo naravno, temveč je človek v službi gospodarstva. Ustvarjanje, razdeljevanje in uporaba dobrin sledijo samo anarhiji, ki jo povzroča zakon dobička. In denar, ki bi moral biti v službi dela (in vseh delavcev), postaja produktiven sam od sebe, brez

druži in vlada«. S tem namenom je prišel v nedeljo k nam slavni France Preželj ustanovljat skupino zveze razdruženih delavcev. Na sestanku, ki ga je vodil znani preskakovač Kukovica, je bilo navzočih nekaj delavcev, ki so po večini bili vsako leto po večkrat organizirani in zopet neorganizirani. Na žalost pa se je priključilo tudi nekaj žensk, bivših dobrih članic JSZ. Preželj France je govoril zelo zmešano o narodni skupnosti, hrbtnici delavstva, rušenju JSZ in pravilih ZZD. Mi bi pripomnili samo to, da je ta korak ljudi, ki se navdušujejo za to organizacijo, zelo nepremišljen in se ne bo dalo prej resno govoriti, ko bo nastopilo stremenje.

Trbovlje

Strokovna skupina rudarjev ima v sredo, dne 28. decembra ob 5 popoldne v tajništvu na Vodah predavanje. Predaval bo naš duhovni vodja skupine č. g. Kač. To je prvo predavanje v tej sezoni, sledila bodo še druga. Potrebno je, da se teh predavanj udeležujemo redno in točno, ker nam je vsem izobrazba nujno potrebna.

Hrastnik

V petek dne 16. decembra 1938 se je vršila seja odbora Bratovske skladnice pod predsedstvom rudniškega ravnatelja inž. Friderika Drolca. Na novo sta bila upokojena rudarja Podpečan Anton in Vovčko Ivan, za nadaljno dobo enega leta pa Stradar Ivan. Vdovske pokojnine so odobrene vdovi Verdaj in Kocman, ustavljena pa vdovi Padežnik, ki se je poročila. Nekaterim ponesrečenim članom ru-

Ženski odsek JSZ-e

18. decembra je bil v Domžalah prvi sestanek ženskega odseka. Centralni odbor je zastopala tov. Jakopič. Sestanek so se udeležile tovarišice iz kamniškega okraja, zastopnico pa je poslala tudi strokovna skupina iz St. Vida. Na sestanku nam je zastopnica centrale pojasnila pomen ženskega odseka. Pokazala se je potreba po ustanovitvi ženskih pododsekov pri skupinah, da dvigajo zavest strokovnega dela med tovarišicami. Obravnavala se je zaščita žensk v socialni zakonodaji. Nešteto je vprašanj, ki se nanašajo le na žensko, in je nujno potrebno, da se začno reševati. Če delavke ne bomo do tega spoznanja same prišle, ne bomo nič dosegle. Večkrat se dogodi, da ne more moški zastopati ženske v njenih zahtevah, zato moramo me same dvigniti zavest. To je mogoče storiti le z organizacijo. Dolžnost vsake delavke je, da vrši propagando za svobodno krščansko strokovno organizacijo. Poleg strokovne izobrazbe bo ženski odsek skrbel tudi za duševno izobrazbo. To je pri dekletih neobhodno potrebno.

Zadovoljni ste le,

kadar dobro, po svojem okusu in poceni kupite!

Zato se zglasite pri nakupu blaga za moška in damska oblačila pri staroznani manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
LJUBLJANA, LINGARJEVA UL.

dela, brez vsake usluge, samo po zaslugi tiste igre, ki se je nekoč imenovala oduševanje, danes pa ji sramežljivo pravijo »borzne operacije«. Kapitalizem uničuje vse, kar je resnično človeškega v družbenem življenju. Njegov cilj je moč, njegovo sredstvo denar. Z izredno prebrisano onemogoča večini ljudi, katere zatira, da bi se zavedeli povprečnosti svojega življenja: ubija v njih osebo življenje. — Kaj smo storili mi, katoličani, da bi to preprečili? To je žalostna zgodba. Gotovo, naši voditelji so spoznali resnico. Ali nas od Rerum novarum dalje niso vse okrožnice svarile pred zlorabami liberalizma? Toda množica? Danes so njene prednje vrste na delu, da postavi gospodarstvo v službo človeku. Uničiti hočejo načelo dobička kot najvišjega cilja človeške dejavnosti; postaviti delo na njegovo, namreč prvo mesto; nadomestiti anarhijo in produktivizem z gospodarskim sistemom, osnovanim na stvarnih potrebah člove-

darjem se je izplačevanje rent ukinito, ker njihova delazmožnost ni zmanjšana nad 10 odstotkov, drugim zaradi izboljšanja stanja znižale. Slednjič so se obravnavale razne predložene prošnje in prečitala poročila. Odbor je v večini primerov ugodil, vendar mora sklepe odobriti še glavni upravni odbor v Ljubljani, kar traja navadno dalje časa, 1—2 meseca.

Dol pri Ljubljani

Sestanek naše skupine se bo vršil na dan sv. Štefana, to je 26. t. m. ob 8 dopoldne v Dolskem pri »Jozelnu«. Pogovorili se bomo o potrebnih stvareh. Pridite vsi člani!

Preserje

Na sestanku, ki se je vršil dne 18. t. m. je tov. Grošelj poročal o položaju na lesnem trgu. Dalje tudi o stališču JSZ do raznih očitkov na račun naše organizacije v zadnjih tednih. Objasnili je, kar je bilo delavcem že itak znano, da posameznik, ki je član JSZ ne more biti kar cela organizacija in je zato treba, da vsak delavec ve, da je posameznik svoboden v vsem svojem ravnanju, tudi političnem in če je član JSZ ista ne more zanjega odgovarjati kakšno je njegovo politično delovanje. Organizacija je pa bila in bo nepolitična ter ima samo interese, boriti se brezkompromisno za pravice delavca, ker je ta pomoči res strokovne delavske organizacije krvavo potreben. Obravnavali smo tudi ustanovitev podpornega sklada ter se pridružili predlogu zastopnika centrale.

Jarše

V nedeljo 1. januarja ob pol 10 bo pri Bunkežu v Jaršah sestanek naše tekstilne skupine. Sestanek je za vse članstvo zelo važen, zato naj bo udeležba polnoštevilna. — Odbor.

Minimalne mezde

JSZ je že večkrat poudarjala posebno ob priliki uveljavljanja minimalnih mezd, da so le te prenzko odmerjene.

V zadnjem času pa so se cene življenjskim potrebščinam znatno podražile, kar je razvidno tudi iz podatkov, ki jih objavlja Narodna banka in razni indeksi. Če je že prej bila minimalna mezda prenzka, je razvidno, da je sedaj še bolj in da je nujno potrebno jo povišati. Zato je Jugoslovanska strokovna zveza že pred časom stavila to zahtevo in jo tudi utemeljila. To svojo zahtevo je formulirala tudi Delavski zbornici.

Z ozirom na to, je po zaslišanju vseh strokovnih organizacij Delavska zbornica sklenila predložiti v imenu delavstva oziroma strokovnih organizacij kr. banski upravi, da se minimalna mezda poviša na 3 din na uro.

Ta zahteva delavskih strokovnih organizacij je povsem upravičena in smo uverjeni, da bo oblast to tudi upoštevala.

ške osebe in človeške skupnosti. Z eno besedo, rešiti hočejo pravične človeške svoboščine z upostavitvijo ustanov, ki bodo varovale človeka in vse ljudi. — Prednje vrste krščanskih demokratov so zavrgle napačne dogme liberalizma in se odločile za pravo svobodo.

»TEMPS PRESENT« poroča o dveh predavanjih, ki jih je imel v Parizu bivši angleški mornariški minister Duff Cooper. Kot se naši bravci najbrž še spominjajo, je Cooper odstopil po monakovskem paktu, ker ni odobral politike g. Chamberlaina. Zanimivo je, da D. Cooper sicer ni katoličan, vendar je najboljši prijatelj treh najboljših angleških katoliških pisateljev naše dobe: M. Baringa, H. Belloc in rajnega Clasterona. — D. Cooper je mnenja, da se danes ne bje boj med demokracijo in diktatorjo, temveč mnogo važnejši boj nosilcev antičnega in krščanskega humanizma z nevarno razširjenim

Poselska zveza

Služkinjam v premislek!

V lepih božičnih praznikih je čas veselja, radosti, pa tudi premišljevanja. Le teden dni nas loči od novega leta, ki naj nam pokaže sad božičnega premišljevanja in sklep, da z novimi, svežimi silami stopimo v leto, ki se pravkar pričenja.

Kakor namenoma sta si ta dva velika dneva časovno tako blizu. Božič nam znova vtisne v dušo radostno vest, da je človek res podoba božja. Novorojeni Odraseni nam je vse življenje v besedah in dejanjih dokazoval dostojanstvo človeka, njegov cilj v življenju in po smrti, kazal nam sovrstnike človeške sreče in končno sam postal žrtve za odrešenje človeštva. S svojo veliko zmago nad smrtjo je vsemu svetu dokazal, da je nad vsemi zlobami človeštva gospodar Bog in da so njegovi nauki večni, ki ne bodo nikdar zgubili niti na svojem pomenu niti na svoji veljavi.

Tako nam božični prazniki znova povedo, kaj je človek. In ob teh praznikih nas premišljevanje dovede do spoznanja, kaj je današnji svet napravil iz človeka in kako velika razlika je med človekom po božji podobi in med človekom, kakor ga razumeva današnji svet. Božični prazniki nam povedo, da človek ni ustvarjen zato, da služi gospodarsko močnejšim, da je suženj današnje kapitalistične miselnosti ljudi in tako žrtve izkoriščanja. Človek je ustvarjen zato, da služi Bogu in hodi po potih, ki mu jih je v srce položil njegov Stvarnik, ne pa ljudem. Da bo pa to nalogo lahko vršil, je pa dolžnost vsakogar, da se za svoje človeške pravice bori in kot tak lahko opravlja dolžnosti, ki jih ima do Boga.

Zato pa služkinje ob božičnih praznikih tako kot vsak drug spoznamo, da smo prav tako ljudje, kot vsi drugi delavci, uradniki ali pa naš delodajalec. Vsako pomanjkanje, trpljenje, preziranje ali pa celo izrabljanje ni po božji volji, ampak le po volji ljudi, katerim dopustimo, da z nami ravna po mili volji. Vse to nam povedo lepi božični prazniki s svojim prelepim spominom na rojstvo Odrasenika, ki se je za nas prav tako rodil, kot za vse druge.

Pri vstopu v novo leto nam to božično premišljevanje le sam po sebi vzbudi v duši klic po novem delu za naše pravice. Dobro se zavedamo dolžnosti služkinje, da vrši svojo službo v popolno zadovoljstvo gospodarja oziroma gospodinje, zavedamo se pa prav v polni meri svojih pravic. Le primerjajte, tovarišice, v svojem tišem premišljevanju, kakšna je razlika med vašim življenjem, ki ga vam predpisujejo ljudje, in pa med življenjem človeka, katerega vam pokaže v srcu božično premišljevanje. Velika razlika, kaj ne? Da boste pa v novem letu to veliko razliko vsaj zmanjšale, če ne odpravile, se je pa treba boriti, delati, in sicer tako, da bo vaše delo res rodilo uspehe. Delati in boriti se je treba za to, da ne bo služkinja samo sužnja svojega gospodarja, ampak človek, ki je za svoje pridno delo vreden tudi spoštovanja, upoštevanja in primerne plačila.

Poselska zveza je za vas tu, da se z vami vred bori za pravice. Ona je zato tu, da z njo vred dosežete človeka primerno življenje. Oklenite se je z vsem srcem, z vso voljo in hotenjem. Danes je življenje služkinje težko. In zakaj?

Zato, ker se naše tovarišice premalo zavedajo svojih pravic in pa tudi pomena svoje Poselske zveze in njene borbe za pravice služkinj. Za vse drugo imajo naše tovarišice veselje in tudi denar, le same zase, za svoje lastno življenje, za svoje lastne pravice pa premalo. Zato tudi služkinja danes tako malo pomeni, zato tudi zasluži za svoje delo komaj imena vredno plačilo.

Ko vam želi, tovarišice, Poselska zve-

Šoferska organizacija „Volan“

Vesele božične praznike želimo vsem članom „Volana“

Za matično društvo v Ljubljani:

Pangers Ludvik, predsednik,
Jakomin Stane, tajnik.

Za društvo „Volan“ v Ptuj:

Kuder Josip, predsednik,
Rossi Anton, tajnik.

Za pripravljalni odbor „Volana“ v Mariboru:

Tomšič Franc.

Za pripravljalni odbor „Volana“ v Celju:

Pipan Franc.

Božično premišljevanje

Nedavno se je pri Celju smrtno ponesrečil, pri avtopodjetniku g. Kovaču iz Trzica, zaposleni šofer Schweiger. Za njim žaluje njegova težko prizadeta in užalostena vdova, ki je s pokojnim izgubila istočasno tudi svojega rednika. Kdo ji bo vsaj v prvih dneh njene nesreče stal ob strani in ji nudil gmotno pomoč?

Morda kdo, morda nihče; in če bi z njo žalovalo še nekaj nedoletnih otrok, kaj potem? Ali se nam ne vsiljuje misel, da naše vprašanje še ni rešeno? In zakaj? Kdo je temu kriv?

Če si odkrito in temeljito izprašamo vest, si bomo morali priznati, da smo temu sami krivi. Sami sebi nočemo dokazati tega, kar ni res, da je šoferski stan prijeten in lahek. Brez dvoma si tako v resnici predstavljajo nepoznavci razmer, ki ne vidijo kako skromno in revno je naše življenje. Življenje onih, ki se jim dnevno izročajo tisoči in tisoči ljudi v njihove roke. Življenje onih, ki skrbijo za velik del osebnega in tovarnega prometa.

Naš poklic zahteva sposobnega, neustrašnega in treznega človeka, ki ga neprestano izpostavlja nevarnostim? Z eno nogo v grobu, z drugo v zaporu stoji sleherni od nas. Poznavalec razmer se ne čudi, če potem komu odpovedo živci in če se pripeti nesreča, ki njega samega itak najbolj boli, če zopet ni nikogar, ki bi ga tolažil in ga podprl.

Zelo grenak je naš kruh, le tega se premalo zavedamo; saj ne opazimo in niti nimamo časa misliti na to, ko smo pa vedno v službi.

Kolikokrat se zgodi, da je šofer po 20 ur neprestano v službi, brez primerne počitka, marveč mora delati še več kot stroj in zato se ni čuditi tolikim nesrečam.

Tak je naš položaj in nič še ne kaže, da se bo v bližnji bodočnosti izboljšal. Če bomo čakali, da nam bo kdo sam od sebe kaj ponudil, se motimo in zastoj čakamo. Sami si bomo morali

za vesele božične praznike in srečno novo leto, vam želi tudi, da z vtisi lepih božičnih praznikov stopite v novo leto z zavestjo in sklepom, da boste novo leto v prvi vrsti izbrabile zase, za svojo lastno korist, za pravice in dostojanstvo tisočev služkinj, ki veliko trpijo v svojih srcih ravno zaradi težkih razmer, ki jih jim daje današnji svet.

Organizacijske vesti

Vse služkinje vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo naše božičnice, ki jo priredimo na praznik sv. Treh kraljev ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani v Ljubljani.

priporiti pravice, ki smo jih vredni in potrebni! Sami! In to ne na tak način kot dosedaj, ampak z našo stanovsko organizacijo „Volan-om“, ki se prizadeva izboljšati položaj poklicnega šoferja.

Ker je ves razvoj in delovanje „Volana“ odvisno od njegovega članstva, in ker samo v skupnosti res lahko pričakujemo uspehov, ni misliti na dokončno rešitev šoferskega vprašanja, dokler ne bomo vsi prišli za delo. To delo pa naj bo res plemenito in nesebično, pa če tudi bi od njega imeli koristi šele naši potomci.

Napačno pa si tako delo zamišljajo vsi oni, ki mislijo, da so že njih osebe organizacija. Taki ljudje, ki vidijo v organizaciji samo svoj vilj in namen, potrebe in koristi ostalih pa so jim postranska stvar. Hvalimo Boga, da v organizaciji „Volan“ nimamo takih tovarišev, kar jih je pa bilo, so pa kmalu pobrali svoja šila in kopita. Žalostno je pa dejstvo, da so pri sorodni organizaciji v tem pogledu še dosti za nami in ravno zato ne more priti do skupnega delovanja.

Če smo vsi eno, če smo vsi istega stanu, ali ni to velika zabloda? Ali ni so ti ljudje vzrok, da pokojni Schweiger ni bil včlanjen v naši organizaciji. Da marsikateri šofer še ni organiziran?

Taki ljudje se gotovo v polni meri ne zavedajo posledic svojega početja, ne vedo, da se kregajo sami s seboj ter istočasno škodujejo tudi drugim.

Še veliko vrstic bi lahko zapisali in izpopolnili z dokazi o resničnosti enakih in podobnih primerov, zato je že zadnji čas, da pridemo k pameti.

Zadnji čas je, da izvršite svojo dolžnost

Naš blagajnik in tudi ves odbor čuti, da je članarina za potrebe „Volana“ prenizka, a tudi članstvo zelo neredno poravnava svoje obveznosti. Zato je odbor „Volana“ sklenil naslednje: Noben član ne sme biti v zaostanku s članarino več kot tri mesece.

Kdor bo v zaostanku več kot tri mesece, prestane po pravih biti član „Volana“.

Ostane mu samo še možnost ponovnega pristopa. Samo ob sebi je razumljivo, da mora plačati ponovno vpisnino in ostale prispevke.

Mnogi člani nimajo več svojih članskih izkaznic. To ne sme biti, zato je odbor „Volana“ dal natisniti nove legitimacije, katere bo s 1. januarjem prejelo vse članstvo. Ako hočemo, da se blagajniško delo normalno razvija in ker je vezano na člansko izkaznico, se zahteva, da vsak poklicni šofer, organiziran pri šoferskem društvu „Volan“ za dravsko banovino ima vedno pri sebi svojo člansko izkaznico s prilepljenimi znamkicami za mesec, za katerega je plačal članarino. S to izkaznico se more član nasproti društvu izkazati. To je zlasti potrebno sedaj, ko članstvo narašča in se bližamo številu 300.

Priznajmo, da je zadnji čas, da se v pogledu izvrševanja članskih dolžnosti podvzamemo mere, katere bodo naši strokovni organizaciji zavarovale normalno društveno življenje. Otroško razumevanje obvez nekkih članov proti naši stanovski organizaciji se mora radikalno odpraviti. Ali hočejo ti tovariši v celoti poravnati svoje obveze organizaciji ali pa bodo črtani iz članstva poklicnih šoferjev organiziranih pri šoferskem društvu „Volan“ za dravsko banovino. Ako se jim dogodi zdaj — zaradi njihove lastne nemarnosti in stanovske nezavednosti, bo to v njih škodo.

Še enkrat torej prosimo tovariše, ki se jih to tiče, da ne preslišijo našega opomina.

Pristopili so:

1. Kočvar Robert iz Celja; 2. Snoj Martin iz Ljubljane; 3. Maršič Ivan iz Tacna in Cajken Franc iz Ljubljane.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Veletrgovina vseh vrst obutev, snežik itd. — Delavci popust
Aleksander Oblat
Ljubljana, Sv. Petra cesta števil. 18

Automobili — motocikli — kolesa — nadomestni deli — oprema

I. REBOLJ D. Z. LJUBLJANA, VEGOVA UL. 8

delavnica — garaže

Olje: Shell — Mobiloil — Castol

„Ja, če bi aparat stal le 1000 din, takrat bi ga pa tudi jaz kupil...“

Takih želja smo dosedaj slišali mnogo. Nam vsem so se zdele neizpolnjive. — In danes? Tovarna „RADIONE“ prinaša na trg nov aparat na električni tok z vdelanim zvočnikom, za normalne in dolge valove

le za Din
750.-

Aparat sprejema 20 — 30 postaj, deluje na vsak tok in vsako napetost ter rabi le 15 wattov, tako da slane poraba toka v Ljubljani le 10 par, na deželi pa le 7 par na uro! Oglejte si ga pri nas!

RADIO dr. z. o. z. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 7

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasne, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasni po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina se tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izhaja za konzorij „Delavske pravice“. Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejce)

Mehanična delavnica in trgovina s kolesi

J. DOLINAR

Brezovica 105, pri Ljubljani

Jemlje kolesa po najnižji ceni v srambo, emajlira, kroma, in splošna popravila.

Dobro in poceni kupite vse vrste specerijskega in manufakturnega blaga pri

RUDOLF KOLARIČ
na Brezovici in Dragomerju

Blagoslovljene božične praznike Vam želijo:

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
OBLAK TINE
 frizerski salon za dame in gospode
 Škofja Loka

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi in se priporoča
JANEZ ŠIFRAR
 klepar in kotlar
 Stara Loka - Škofja Loka

Vesele praznike in srečno novo leto želi
ANA RAVNIHAR
 sodavičarka
 Škofja Loka, Spodnji trg

Vesele praznike in srečno novo leto želi vsem pekarna
PODOBNIKAR
 Škofja Loka, Mestni trg št. 20

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Pavel Bozovičar
 čevljarstvo
 Škofja Loka

Vesele praznike in zadovoljno novo leto želi
Rupar Janez
 ključavničarstvo, vodovodne napeljave, kolesa, motorji
 Škofja Loka

MATEVŽ HAFNER
 mesar in prekajevalec
 Podružnici v Sori in Žabnici
 Škofja Loka

Slaščičarna in pekarna
Ž U Ž E K
 Škofja Loka

Vesele praznike in srečno novo leto želi in se vsem priporoča
Tine Savnik
 manufaktura - moda - galanterija
 Škofja Loka

Vesele praznike in srečno novo leto želi vsem gostom in se priporoča
Trdina Pepca
 gostilna pri »Filaverju«
 Škofja Loka

Rudolf Ziherl
 trgovina, špecerija, koloniale, deželni pridelki
 Škofja Loka, Kapucinsko predmestje 1

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi in se priporoča

JANEZ COF
 modno krojaštvo
 Sv. Duh - Virmaše
 podružnica Škofja Loka

Beti Homan
 slaščičarna, pekarija in gostilna
 Škofja Loka

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi in se priporoča
I delavsko konzumno društvo d. z. o. z. v Ljubljani
 Prodajalna Škofja Loka

Noč Joško
 brivec in damski frizer
 Slovenski Javornik

Pavel Sedej
 umetni mlin
 Slovenski Javornik

Natalija Kraup
 gostilna
 Slovenski Javornik

Najboljšo zabavo v božičnih praznikih Vam nudi gostilna in restavracija

Janko Mulej
 Slovenski Javornik

Časopise, revije, knjige, reklamne lepake, cenike in vse reklamne tiskovine, vabila za gledališke odre in koncerte, vizitke, tiskovine za urade, banke, hranilnice in posojilnice, kuverte, trgovske tiskovine in vsa v knjigotiskarsko stroko spadajoča dela v enem ali večbarvnem tisku tiska

Zadružna tiskarna

reg. zadruga z o. zavezo

LJUBLJANA, TYRŠEVA 17 / TEL. 30-67

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem in se še nadalje priporoča
ALEŠ DEMŠAR
 sekirno kovaštvo
 Škofja Loka

Orehek Matej

Modna trgovina. Zaloga vseh vrst galanterijskih predmetov. Eksport »ORO« čevljev ročnega izdelka na drobno in na debelo. »ZIRI-čevlji« stalno na zalogi

Ljubljana, Kolodvorska ulica 26

NAPRODAJ

Več prvovrstnih šivalnih strojev, koles, otroških vozičkov, športnih potrebščin in še nšteto vsakovrstnih drugih predmetov prav po ceni pri

PROMET

Ljubljana, nasproti Križanske cerkve

Vesele praznike želi
Vidmar Anton
 Vrhovci šte. 17
 Trgovina in gostilna

Vesele praznike in srečno novo leto želi vsem cenj. gostom
RESTAVRACIJA GUZELJ
 po domače pri »Balantu«
 ŠKOFJA LOKA

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim gostom in se nadalje priporoča
Ziherl Matevž, gostilničar
 Škofja Loka

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem in se nadalje priporoča trdka
A. KAŠMAN
 nasl. M. Ferjanč, Škofja Loka
 trgovina z železnino in mešanim blagom
 Velika zaloga prvovrstnih dvokoles in posameznih delov po konkurenčnih cenah.

Vesele praznike in srečno novo leto želi
 galanterija in manufaktura
Ivan Mlakar
 Škofja Loka

Šinkovec Karol
 modno krojaštvo
 Škofja Loka

GABRIEL MATTEVEBER
 URAR IN ZLATNINAR
 ŠKOFJA LOKA

Vesele božične praznike, ter srečno in uspeha polno novo leto 1939, želi vsem svojim cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem
Triglav, industrija perila in oblek
 J. Olup (starejši)
 Ljubljana, Slari trg 2 — Pod Trančo 1

IVAN ROZINA, LJUBLJANA (prej »Orient«)
 Telefon št. 39-25 trgovina barv, lakov in firnežev
 Velika izbira kemičnih in oljnatih barv, šolskih, študijskih in umetniških barv, firnežev, laki, steklarski in mizarški klej, šelak, špirit denat. »Arti-tuši«, paste ter sploh vse slikarske in pleskarske potrebščine. - Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. - Najnižje cene in najboljša postrežba.
 Prodajalna: Tyrševa cesta (Dunajska), poleg trgovine Schneider & Verovšek

Vesele praznike in srečno novo leto želim in se še nadalje priporočam cenjenim odjemalcem
PETER J. KAVČIČ, Škofja Loka
 splošno kleparstvo, ključavničarstvo, vodovodne napeljave

Vesele božične praznike in srečno novo leto želim vsem skupaj ter se priporočam za nadaljnjo naklonjenost
Jožko Čadež, čevljarstvo, Škofja Loka

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem in se nadalje priporoča
TIBLJAŠ MARJAN
 trgovina južnega sadja, zelenjave in slaščic
 Škofja Loka, Nunska ul. 11